

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Aktiebolag eller enskild firma

- en analys av lönsamheten i olika organisationsformer för ett jordbruksföretag

Corporation or sole proprietorship - an analysis of the profitability in different organisational forms for an agricultural business

Marcus K. Malmenstedt

Aktiebolag eller enskild firma - en analys av lönsamheten i olika organisationsformer för ett jordbruksföretag

Corporation or sole proprietorship - an analysis of the profitability in different organisational forms for an agricultural business

Marcus K. Malménstedt

Handledare: Hans Andersson, SLU,
Institution för ekonomi

Examinator: Richard Ferguson, SLU,
Institution för ekonomi

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A1E

Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi

Kurskod: EX0806

Program/utbildning: Agronomprogrammet - ekonomi

Fakultet: Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)

Kursansvarig institution: Institutionen för ekonomi

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2019

Serienamn: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Nr: 1190

ISSN 1401-4084

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Jordförvärvslagen, aktiebolag, enskild firma, investeringsteori, organisationsform, jordbruksföretag.

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)
Institution för ekonomi

Förord

Jag vill först och främst tacka min handledare Hans Andersson för det stöd och den vägledning som han har bidragit med. Det har alltid hjälpt mig vidare i arbetet och givit mig nya infallsvinklar på saker och ting.

Jag vill även rikta ett stort tack till fallföretaget i den här uppsatsen. De har svarat på frågor och bidragit med uppgifter om ett verkligt jordbruksföretag som gör uppsatsen mycket mer verklighetsförankrad och trovärdig.

Till sist vill jag tacka vänner och familj som kommit med goda råd och stöttat mig genom arbetets gång.

Uppsala, januari 2019.

Marcus K. Malmenstedt

Abstract

The purpose with this paper is to investigate the financial consequences of a potential change in the Swedish Land Acquisition Act. The paper will compare corporations with sole proprietors to find out the most profitable business form for an agricultural business. The literature first briefly describes the Swedish Land Acquisition Act, followed by relevant parts from the Swedish tax laws for both businesses and individuals. The theoretical framework consists of parts from investment theory and a few previously made studies in the research area. This paper uses a single case in the form of a case study, where an agricultural business has been selected by using targeted selection.

A model is created to conduct three simulations of the different business forms. The business is operated as a sole proprietorship in the first simulation and as a corporation in the second. In the last simulation, the two different business forms are combined. The simulations are made for 23 business years and then a fictive liquidation of the businesses takes place with associated taxation. The results show that corporation is the least profitable form of business, followed by sole proprietorship on second place. A combination of the two business forms were the best choice in this case, because it made it possible to use one low taxation option from each business form. Hence, the Swedish Land Acquisition Act does not make it more unprofitable to run an agricultural business in this case.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att analysera de skattemässiga och lönsamhetsmässiga konsekvenserna av Jordförvärvslagen i Sverige. Lagen hindrar aktiebolag från att förvärva jordbruks- eller skogsfastigheter om inte förvärvstillstånd ges av Länsstyrelsen eller i vissa fall Jordbruksverket, vilket är väldigt sällsynt. Det finns utredningar som menar att lagen är hämmande för jordbruksföretagens utveckling eftersom dessa företag inte kan drivas som aktiebolag utan måste drivas som enskild näringsverksamhet. I denna studie jämförs organisationsformerna enskild näringsverksamhet och aktiebolag med varandra för att analysera vilket alternativ som är ekonomiskt mest lönsamt för ett jordbruksföretag ur ägarens perspektiv. Tidigare studier inom området är relativt få och har utförts i en annan kontext.

Litteraturen kretsar kring skattelagstiftningen för både näringsverksamhet och tjänster. Dessförinnan går Jordförvärvslagen igenom med en historisk tillbakablick för att få en förståelse för vad syftet med lagen är idag. Det teoretiska ramverket utgörs av investeringsteori samt ett fåtal tidigare studier som gjorts inom området.

Uppsatsen tillämpar en kvantitativ ansats utifrån investeringsteori och bygger på en fallstudie av ett företag. Företaget är beläget i Mälardalsregionen och har valts ut med hjälp av ett målstyrt urval för att passa uppsatsens syfte. En modell skapas för att kunna genomföra tre simuleringar av de olika organisationsformerna. I den första simuleringen drivs fallföretaget som enskild firma och i den andra simuleringen drivs verksamheten som aktiebolag. I den sista simuleringen drivs fallföretaget både som enskild firma och aktiebolag, med fastighetstillgångarna i enskilda firman och resterande verksamhet i aktiebolaget. Simuleringarna görs under en period av 23 verksamhetsår varpå en fiktiv avveckling av företaget sker och alla tillgångar realiseras och beskattas.

Resultaten visar att aktiebolag är den minst lönsamma organisationsformen för fallföretaget och enskild näringsverksamhet är den näst minst lönsamma. Det bästa resultatet erhöll blandad drift med både aktiebolag och enskild näringsverksamhet. Förklaringen till resultatet är att det blir möjligt att använda en lågbeskattad inkomstform från varje organisationsform; räntefördelningen i enskild näringsverksamhet och utdelning enligt 3:12-reglerna i aktiebolaget. Utifrån dessa resultat kan nuvarande Jordförvärvslag inte betraktas som ekonomiskt ofördelaktig för fallföretaget.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Tidigare studier	2
1.3	Syfte och frågeställningar	3
1.4	Avgränsningar	3
1.5	Uppsatsens struktur	3
2	Institutionell bakgrund.....	4
2.1	Jordförvärvslagen.....	4
2.1.1	Jordförvärvslagens historia	4
2.1.2	Dagens Jordförvärvslag	4
2.2	Institutionella skatteregler	5
2.2.1	Inkomst av kapital	5
2.2.2	Inkomst av tjänst.....	6
2.2.3	Inkomst av näringsverksamhet.....	6
2.3	Enskild näringsverksamhet	7
2.3.1	Räntefördelning	8
2.4	Aktiebolag.....	9
2.4.1	3:12-reglerna.....	10
3	Teori	13
3.1	Investeringsteori	13
3.2	Modellen	16
3.2.1	Aktiebolag	16
3.2.2	Enskild firma.....	17
3.2.3	Tjänstebeskattning.....	18
3.2.4	Flera år	18
3.2.5	Försäljning och summering.....	19
4	Metod.....	21
4.1	Metodologi	21
4.1.1	Forskningsstrategier.....	21
4.1.2	Urval och insamling.....	22
4.1.3	Litteraturgenomgång	23
4.2	Empirisk information	23
4.3	Etiska överväganden och kvalitetskriterier	24
4.3.1	Etik.....	24
4.3.2	Kvalitetskriterier.....	25
5	Empiri	26
5.1	Värdetillväxt	26
5.2	Fallföretaget.....	27
5.2.1	Enskild näringsverksamhet	29
5.2.2	Aktiebolag	31
5.2.3	Aktiebolag och enskild näringsverksamhet.....	32
6	Analys och diskussion.....	35
7	Slutsatser.....	38
	Referenser	39
	Bilaga 1: Statistik över jordbruksföretagens organisationsform	43

Bilaga 2: Statistik över jordbrukarnas åldersfördelning.....	44
Bilaga 3: Modellen i Excel.....	45
Bilaga 4: Sjukpenning och grundavdrag	47

Figur- och tabellförteckning

Figurförteckning

Figur 1. <i>Investeringsförlopp. Egen bearbetning av figuren i Ax et al. (2009).</i>	15
Figur 2. <i>Genomsnittliga markpriser för hela Sverige från Jordbruksverket (2018).</i>	26

Tabellförteckning

Tabell 1. <i>Exempel på räntefördelning.</i>	9
Tabell 2. <i>Uträkning för 3:12-reglerna.</i>	12
Tabell 3. <i>Sammanfattning av fallföretaget.</i>	29
Tabell 4. <i>Sammanfattning av värden från enskild firma.</i>	30
Tabell 5. <i>Sammanfattning av värden från aktiebolag.</i>	32
Tabell 6. <i>Sammanfattning av värden från blandad drift med aktiebolag och enskild firma.</i>	33
Tabell 7. <i>Sammanfattning av de empiriska resultaten efter år 23.</i>	34

1 Introduktion

I introduktionen presenteras bakgrunden till uppsatsen. Sedan beskrivs syftet med uppsatsen och en forskningsfråga formuleras. Efter detta redovisas avgränsningar för att precisera uppsatsens innehåll och omfattning. Till sist beskrivs hela uppsatsens struktur och vad som tas upp i varje kapitel.

1.1 Bakgrund

I över hundra år har juridiska personers förvärv av jordbruksfastigheter reglerats i Sverige (SOU 2001:38). Till en början var syftet att förhindra stora skogsbolag från att köpa upp norrländska skogar, men på senare tid har syftet varit att främja rationalisering av lantbruk, bidra till sysselsättning och bosättning i glesbebyggda områden, samt att bibehålla ägarbalansen mellan juridiska och fysiska personer.

Traditionellt sett har i princip alla lantbruksföretag drivits som enskild näringsverksamhet (tidigare benämnt *enskild person*) och därför har Jordförvärvslagen inte haft någon större inverkan på lantbrukarnas ekonomiska situation (SOU 2015:15). På senare tid, när jordbruksföretagen blir alltmer storskaliga och många lantbrukare startar samarbeten för att få stordriftsfördelar, har det dock blivit allt mer vanligt att driva verksamheten som ett aktiebolag istället (Forster & Moore, 1976; SOU 2015:15).

1981 fanns det 421 jordbruksföretag i Sverige som drevs i form av aktiebolag (Jordbruksverket, se bilaga 1). 2016 fanns det 3 838 aktiebolag, vilket är en ökning med 811 %. Samtidigt har antalet jordbruksföretag totalt sett minskat med ungefär 45 % och därför blir ökningen ännu mer påtaglig. Andelen aktiebolag i jordbruksbranschen var år 1981 0,37 % jämfört med år 2016 när samma siffra var 6,1 %. Att kunna välja rätt organisationsform är viktigt för att utnyttja resurserna i företaget på ett optimalt sätt för att nå strategiska mål (Bakka et al., 2006).

Fördelarna med aktiebolag är att tydlig ansvarsfördelning skapas vid ett samägande av företaget, att det blir lättare att expandera, samt att skatteuttaget i vissa fall blir lägre (SOU 2015:15). Nackdelarna är att juridiska personer i princip inte får förvärva lantbruksmark och därför måste lantbrukare förvalta sitt fastighetsinnehav i form av enskild näringsverksamhet. Vill de sedan dra nytta av de fördelar som ett aktiebolag medför, kan de driva både en enskild firma och ett aktiebolag samtidigt. Detta leder till en ökad administrativ börda och gör eventuella ägarskiften mer komplicerade (SOU 2015:15). Ägarskiften är en speciellt viktig fråga eftersom ungefär 47 % av landets jordbrukare är 60 år eller äldre (Jordbruksverket, se bilaga 2). Därför förväntas många ägarbyten genomföras de kommande åren och dagens lantbruk kräver betydande kapitalinvesteringar vid förvärv.

Ytterligare en problematisk aspekt ligger i att juridiska personer inte får äga mark, vilket gör att de inte heller har någon säkerhet att erbjuda för att låna medel av kreditinstitut som sedan kan investeras i verksamheten. Jordförvärvslagen kan därför försvåra utvecklingen av lantbruksföretagen. Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) pekar på att jordförvärvslagen har en hämmande effekt på lantbrukens konkurrenskraft. Utredningen tar dessutom upp farhågor kring ökade markpriser om Jordförvärvslagen skulle luckras upp och aktiebolag skulle tillåtas köpa lantbruksfastigheter. Högre markpriser skulle göra det ännu svårare för unga personer att ta över fastigheter.

Lantbrukare tvingas därför i många fall till att driva olika företag samtidigt för att kunna bedriva samma verksamhet, eftersom enskild näringsverksamhet inte möjliggör expansion via lägre beskattade vinstmedel eller ger samma tillväxt i eget kapital som andra bolagsformer. Detta hämmar lantbruksföretagens utveckling i och med svårigheten att erhålla kreditsäkerhet i ett aktiebolag utan fastighetstillgångar, samt att det bidrar till ineffektivitet i form av ökade administrativa kostnader för att driva två företag samtidigt och flytta resurser mellan dem. I många fall blir det också en högre skatt på inkomster från enskild näringsverksamhet som bedrivs i stor skala eftersom Sverige tillämpar en progressiv skatt på inkomst av näringsverksamhet och inkomst av tjänst.

Regelverket kring skatter är en viktig del när organisationsform ska väljas för ett företag. Det intressanta är att analysera de skattemässiga konsekvenserna av Jordförvärvslagen med hjälp av hur mycket pengar lantbrukare kan vinna eller förlora på att använda sig av enskild näringsverksamhet jämfört med aktiebolag. I förlängningen kommer det visa hur stor påverkan Jordförvärvslagen har på den ekonomiska situationen för lantbrukare i Sverige.

1.2 Tidigare studier

Forster & Moore (1976) genomförde en studie i Ohio, USA för att analysera vilken företagsform som är mest lönsam för jordbrukare. Precis som i Sverige drevs de flesta jordbruksföretag som enskilda firmor, men redan då började en del jordbrukare i USA att överväga aktiebolagsformen. Anledningen var att fastighetstillgångarna ökade i värde liksom företagets omsättning, vilket gjorde att aktiebolag kunde vara mer förmånligt ur skattesynpunkt. Författarna tar också upp svårigheten i att skapa en generell lösning som är mest optimal, eftersom varje företag är unikt med tanke på omsättning, tillgångar, ägarstruktur, avkastningskrav och dylikt. Varje företag kräver därför en egen lösning. Dessutom måste valet av företagsform ta hänsyn till framtida generationsskiften.

Studien är relativt åldersstigen och tillämpar ett annat lands skattesystem, men resultaten visar att de största vinsterna med att övergå till aktiebolag är när relativt få avdrag kan göras i enskilda firman (Forster & Moore, 1976). Ett aktiebolag innebär att stora vinster kan beskattas med en relativt låg skattesats, men de avdrag som fysisk person kan göra minskar den skattemässiga skillnaden mellan de olika företagsformerna.

Kauffman & Tauer (1986) gjorde en omfattande studie av mjölkgårdar i New York, USA. Ett av resultaten visar att en gård som drivs som enskild firma är mer trolig att lyckas än andra organisationsformer, som exempelvis ett aktiebolag. En av förklaringarna tros vara att familjemedlemmar hjälper till i företaget utan att det totala ersättningskravet ökar i lika stor utsträckning. Det skapar därför större tillgång på arbetskraft, vilket tydligen inte sker lika ofta i andra organisationsformer.

Meehan-Strub & Harris (2004) presenterade ett arbete rörande *limited liability company* (LLC) för jordbruksföretag i USA. Företagsformen finns inte i Sverige men det finns vissa likheter mellan LLC och små, svenska aktiebolag. Författarna poängterar att skattesituationen är en viktig del vid val av organisationsform. Eventuella skattefördelar som fås genom att bilda ett LLC måste vägas mot nackdelar som företagsformen innebär. Syftet med arbetet är att informera jordbruksföretagare i USA hur en omvandling till ett LLC går till och vilka regler som gäller för denna företagsform. Författarna beskriver vidare några konkreta exempel på vad som händer i olika situationer och hur ett LLC ska hanteras, där endast ett fåtal situationer är applicerbara i en svensk kontext.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att utreda de skattemässiga konsekvenserna av nuvarande regelverk och eventuella förändringar i Jordförvärvslagen för jordbruksföretag i Sverige. Lagen gör det svårt för aktiebolag att äga jordbruksfastighet och därför sker en jämförelse mellan organisationsformerna enskild näringsverksamhet och aktiebolag. Följande frågeställningar har formulerats för att tydliggöra inriktningen för arbetet.

Vad blir den skattemässiga skillnaden uttryckt i några relevanta nyckeltal mellan att driva ett jordbruksföretag som enskild näringsverksamhet eller som aktiebolag? Hur skulle en eventuell förändring av Jordförvärvslagen påverka ekonomin i svenska lantbruksföretag?

1.4 Avgränsningar

Arbetet fokuserar på de ekonomiska aspekterna av Jordförvärvslagen. Jordförvärvslagen har flera syften som inte behandlas i detta arbete, såsom bosättning och sysselsättning på landsbygd, rationalisering av markanvändning samt att bibehålla en ägarbalans mellan juridiska och fysiska personer. Det är viktiga områden som Jordförvärvslagen ska värna, men dessa aspekter berörs inte ytterligare. Istället uppmuntrar författaren till fler studier om dessa ämnen, vilket i viss mån redan har gjorts (Leander, 2007; Bromée, 2018; Eskehed, 2018). Arbetet fokuserar på en svensk kontext om inte annat anges, eftersom lagar och regler kring bolagsformer, skatter och jordförvärv ofta skiljer sig åt mellan länder. Tyngdpunkten ligger på jordbruk, även om vissa delar är tillämpliga på skogsbruk också.

Konkurrenskraftsutredningen befarar att juridiska personer kan driva upp markpriserna eftersom de har större möjligheter att använda lägre beskattat kapital vid förvärv. Denna studie tar inte hänsyn till eventuella ökade markpriser som en konsekvens av en uppluckring av Jordförvärvslagen, vilket skulle förändra utfallet av de historiska beräkningarna. En eventuell prisökning på mark är svår att prognostisera eller beräkna på ett tillförlitligt sätt och har därför utelämnats. För att inte komplicera arbetet utgår uppsatsen från att skattesystemet ser likadant ut under hela tidsperioden och värden som tas upp är nominella om inte annat anges.

1.5 Uppsatsens struktur

Uppsatsen börjar med en introduktion och problembeskrivning i kapitel 1, följt av en frågeställning och avgränsningar som har gjorts. I kapitel 2 beskrivs sedan den litteratur som ligger till grund för uppsatsen, med tyngdpunkt på lagar och tidigare forskning. Detta följs upp av teori i kapitel 3 där investeringsteori går igenom och modellen beskrivs tillsammans med de tankegångar som finns bakom uppbyggnaden av modellen. Kapitel 4 beskriver metoden och aspekter kring metodvalet. Därefter följer en beskrivning av värdetillväxt för fastigheter och annat investerat kapital i kapitel 5. I samma kapitel presenteras fallföretaget och fallföretagets parametervärden sätts in i modellen med korta förklaringar. I kapitel 6 diskuteras resultaten från modellen med bakgrund i det teoretiska ramverk som presenterats i kapitel 3. Slutligen presenteras de viktigaste slutsatserna från diskussionen i kapitel 7. Som bilagor finns statistik på antal företag i respektive organisationsform, antal jordbrukare i vissa åldersintervall, bild på hur modellen ser ut i Excel samt mer information om sjukpenningsgrundande inkomst och grundavdrag på tjänsteinkomster.

2 Institutionell bakgrund

Den litteratur som presenteras nedan kommer att skapa ett fundament för resterande delar av arbetet. Fokus ligger på Jordförvärvslagen, skattemässiga och civilrättsliga skillnader mellan aktiebolag och enskild näringsverksamhet.

2.1 Jordförvärvslagen

En del av syftet med uppsatsen är att utreda de ekonomiska konsekvenserna av Jordförvärvslagen och därför kommer viktiga delar av lagen att gås igenom här.

2.1.1 Jordförvärvslagens historia

Jordförvärvsutredningen (SOU 2001:38) beskriver föregångare till Jordförvärvslagen och hur lagen sedan har utvecklats i olika former. Den första lagen, bolagsförbudslagen, trädde i kraft 1906 med syfte att förhindra skogsbolag från att förvärva jordbruksfastigheter från enskilda bönder. Lagen gällde i norra Sverige för att freda skogarna, men 1925 tillkom en ny lag som gällde för hela Sverige. Juridiska personer kunde dock få tillstånd att köpa små fastigheter om det fanns speciella omständigheter. 1937 tillkom en princip som på sätt och vis luckrade upp lagen. Juridiska personer kunde nu köpa mark om de samtidigt släppte ifrån sig mark av motsvarande värde och som gjorde nytta för lokalbefolkningen. Bolagsförbudslagen gällde fram till 1965, även om en uttalad jordförvärvslag tillkom mycket tidigare (SOU 2001:38).

Den första jordförvärvslagen trädde i kraft 1945, tre år efter att en speciell jordbrukskommitté presenterat en utredning kring den framtida jordbrukspolitiken. Lagens syfte var att människorna som jobbade med lantbruket också skulle behålla marken i sin ägo, samt att undvika förvärv syftande till kapitalplacering eller spekulation. 1947 kompletterades lagen med en förköpsrätt för svenska staten som innebar att staten, via lantbruksnämnderna, kunde lösa in mark vid försäljning som ansågs nödvändig för strukturrationalisering av lantbruket. 1948 antogs en ny jordförvärvslag, som inte skiljde sig nämnvärt från 1945 års lag. 1955 byttes den ut mot en ny lag där även förköpsrätten hade försvunnit. Det nya i den lagen var att rationaliseringsaspekten hade fått större utrymme, samt att prövningen av jordförvärv kunde innebära avslag vid spekulation eller om det fanns risk för vanskötsel av fastigheten.

Bolagsförbudslagen samt 1955 års jordförvärvslag ersattes 1965 av en ny jordförvärvslag. Även här var syftet att främja statens försök att strukturrationalisera lantbruket, främst genom att gynna de lantbruksföretag som ansågs vara rationella och konkurrenskraftiga. Staten var tvungen att lösa in mark som nekades förvärvstillstånd av strukturrationaliseringen, till det pris köpare och säljare kommit överens om. Köparen skulle också ha som huvudsakligt syfte att ägna sig åt driften på gården, men i denna lag fanns det inte något uttalat hinder för juridiska personer att förvärva mark. Juridiska och fysiska personer behandlades likadant.

2.1.2 Dagens Jordförvärvslag

Den jordförvärvslag som tillämpas idag trädde i kraft år 1979 och ersatte lagen från 1965 (SFS 1979:230). Syftet med lagen är att gynna bosättning och sysselsättning i glesbygdsområden och att hålla externa kapitalplaceringar borta. Ett exempel på detta redovisas i § 5 i Jordförvärvslagen, där det står att fysiska personer ej behöver ansöka om förvärvstillstånd i glesbygdsområden om de själva har varit folkbokförda i samma kommun i minst ett år. Juridiska personer måste alltid ha förvärvstillstånd om säljaren är en fysisk person eller ett dödsbo (§ 4). Detta innebär att juridiska personer kan köpa fastigheter av varandra utan att ansöka om förvärvstillstånd, förutsatt att fastigheten inte ligger i ett

glesbygdsområde. I § 6 står vidare att juridiska personer ska beviljas förvärvstillstånd om de avstår eller under de fem senaste åren har avstått egendom med liknande produktionsförmåga som förvärvet avser, till en fysisk person eller till staten för naturvårdsändamål. § 4 och § 6 innebär att ägarbalansen mellan juridiska och fysiska personer behålls. Förvärvstillstånd får vägras om fastigheten ligger i ett omarronderingsområde och köpet skulle göra det svårare att genomföra en rationalisering (§ 7, andra stycket).

Länsstyrelsen i det län där fastigheten är belägen beslutar om förvärvstillstånd och tillstånd ska sökas av förvärvaren senast tre månader efter förvärvet skedde (§ 9-10). Ges inte tillstånd eller inkommer ansökan för sent ska förvärvet ogiltigförklaras. Om köparen är juridisk person och fastighetens värde överstiger 10 miljoner kronor ska Länsstyrelsen lämna över ärendet för prövning hos Jordbruksverket istället, enligt Jordförvärvsförordning 2005:522, § 4. Länsstyrelsens beslut är inte alltid konsekventa (Bromée, 2018) och besluten kan överklagas till Jordbruksverket och sedan vidare till förvaltningsdomstol (SFS, 1979:230, § 17).

2.2 Institutionella skatteregler

I Sverige tas skatt upp vid inkomst av kapital, näringsverksamhet samt av tjänst (www, Skatteverket, b). Den vanligaste inkomsten av tjänst är lön för nedlagt arbete och pensioner, medan inkomst av kapital oftast är avkastning från aktier, realisering av fonder, vinst vid försäljning av fastighet eller ränta på annat kapital. Inkomst av näringsverksamhet kommer oftast från enskilda näringsidkare eller verksamhet som bedrivs yrkesmässigt. Dessa typer av skatter är viktiga för företagare, särskilt när ägaren ska avgöra vilken bolagsform som är mest lämplig (Thoresen & Alstadsaeter, 2008). Lagarna som Skatteverket tillämpar återfinns i Inkomstskattelagen, IL (SFS, 1999:1229).

Inkomst av tjänst och aktiv näringsverksamhet medger ett grundavdrag på den beskattningsbara inkomsten som varierar mellan 13 400 kr och 35 100 kr för inkomstår 2018 (kap. 63, IL; www, Skatteverket, a). För personer över 65 år är grundavdraget ännu högre. Avdraget är en möjlighet för Skatteverket att jämna ut inkomstskillnader genom att ge höga avdrag för låginkomsttagare och lägre avdrag för höginkomsttagare. Se bilaga 4 för utförligare beskrivning.

Dessutom kan personer med arbetsinkomst från tjänst eller aktiv näringsverksamhet erhålla ytterligare skattereduktion genom ett *jobbskatteavdrag* (kap. 67, IL). Denna reduktion får bara göras på kommunal inkomstskatt. §7, kap. 67 i Inkomstskattelagen beskriver de relativt komplicerade beräkningar som görs för att räkna ut storleken på reduktionen. En enkel generalisering är att jobbskatteavdraget är som störst för inkomster mellan ca 31 000 kr/mån och ca 51 000 kr/mån, då reduktionen uppgår till ca 2 300 kr/mån. Storleken på reduktionen är ökande fram till 31 000 kr/mån och sjunkande efter 51 000 kr/mån.

2.2.1 Inkomst av kapital

Inkomst av kapital behandlas till största delen i kap. 41-43 i Inkomstskattelagen (SFS, 1999:1229). Själva beräkningarna av kapitalvinster och kapitalförluster är ett komplext område och behandlas i kap 44-54 i Inkomstskattelagen. Generellt sett är kapital mer lätttröligt än tjänstearbete och därför måste Sverige anpassa sina skatteregler kring kapital efter hur skattesituationen ser ut i utlandet (Håkansson, 2002). Målet är att investerare ska behålla sitt kapital i Sverige för att bidra till utveckling och välbefinnande, vilket är svårt om Sveriges skattenivå ligger mycket högre än likvärdiga länder. Skatten på inkomst av kapital ligger därför i normalfallet på 30 % av vinsten för fysiska personer (kap 65 §7, IL), medan skatten på inkomst av tjänst kännetecknas av en progressiv skala som ofta överstiger 30 % (se

rubrik 2.2.2 nedan). Utdelning på aktier och dylikt beskattas därför med 30 %, förutsatt att ägaren inte innehar en kvalificerad andel i företaget då sådan utdelning beskattas med 20 % (se rubrik 2.4.1 nedan). Inkomst av kapital ger inte rätt till sjukpenning eller pension.

När en enskild näringsidkare säljer en jordbruksfastighet ska 90 % av en eventuell realiserad vinst beskattas som inkomst av kapital (kap. 45 § 33, IL) med 30 % skatt (kap. 65 § 7, IL; Håkansson, 2002). Förklaringen till detta är att jordbruksfastigheten klassas som en näringsfastighet. Resterande 10 % beskattas ej. Är vinsten exempelvis 100 000 kr så ska 90 000 kr beskattas med 30 %. $90\,000 \times 0,3 = 27\,000$ kr. Skatten blir därmed 27 000 kr vilket motsvarar 27 % av hela vinsten.

2.2.2 Inkomst av tjänst

Inkomst av tjänst regleras i kap. 10-12 i Inkomstskattelagen (SFS, 1999:1229). Den vanligaste formen av tjänsteinkomst är lön för nedlagt arbete i form av anställning eller via uppdrag, samt pensioner och andra förmåner. Det är enbart fysiska personer och i vissa fall dödsbon som beskattas i detta inkomstslag. Inkomsterna beskattas olika beroende på vilken skiktgräns som uppnås (kap. 65, IL). Som grundregel beskattas inkomsterna med kommunal inkomstskatt som kan variera lite beroende på var personen är folkbokförd. Lägst kommunal skattesats under 2018 finns i Vellinge kommun med 29,19 % och högst finns i Dorotea kommun med 35,15 % (www, SCB, 2017). Den genomsnittliga nivån är 32,12 %. Alla inkomster som understiger den nedre skiktgränsen, 455 300 kr för 2018, beskattas enbart med kommunal inkomstskatt (kap. 65 §5, IL).

För inkomster som är större än den nedre skiktgränsen men inte överstiger den övre skiktgränsen på 662 300 kr för 2018, tillkommer en statlig inkomstskatt på 20 % (kap. 65 §5, IL). Inkomster som överstiger den övre skiktgränsen beskattas med ytterligare 5 % statlig inkomstskatt, ibland benämnd *värnsskatt*. Utöver dessa skattesatser tillkommer en begravningsavgift samt en eventuell kyrkoavgift om personen är medlem i Svenska kyrkan (SFS, 1999:291). Detta kommer inte beröras närmare i uppsatsen då medlemskap i Svenska kyrkan eller andra trossamfund är frivilligt och begravningsavgiften utgör en marginell skillnad i den totala beskattningen.

2.2.3 Inkomst av näringsverksamhet

Det finns olika typer av näringsverksamhet och därför beskattas inte alla näringsverksamheter likadant. Årets resultat är det som ligger till grund för beskattning hos en enskild firma (Lundén, 2009). Inkomster av tjänst och näringsverksamhet sammanläggs och sedan tillämpas den progressiva skatteskalan som tidigare nämnts under rubrik 2.2.2. Upp till den nedre skiktgränsen är det kommunal inkomstskatt på ca 32 % i genomsnitt och mellan den nedre och övre skiktgränsen tillkommer en statlig inkomstskatt på 20 %. Inkomster som överstiger den övre skiktgränsen beskattas med ytterligare 5 % statlig inkomstskatt vilket gör att den totala skatten uppgår till ca 57 %.

För aktiebolag och andra juridiska personer beskattas också årets resultat, men skattesatsen är inte progressiv utan är 22 % (kap. 65 §10, IL). Resterande vinstandel går inte heller direkt till ägarna som i fallet med enskild firma. Den som äger aktiebolaget kan välja att antingen ta ut mer lön, som beskattas som inkomst av tjänst, eller göra en aktieutdelning där alla som har aktier får sin proportionerliga del efter att ha skattat på det som inkomst av kapital. Inkomst av kapital beskattas med 20 % om 3:12-reglerna kan användas, men som grundprincip är skattesatsen 30 %. Vinster hänförliga till företagets resultat blir därför först beskattat med 22 % och sedan 20 % eller 30 %.

Exempel: Ett företag genererar ett resultat på 100 000 kr och vill göra en aktieutdelning på hela resultatet. Först skattas 22 % bort från företagets resultat, vilket lämnar 78 000 kr kvar för utdelning. Här beror det sedan på om skattesatsen är 20 % eller 30 %. En skattesats på 20 % skulle ge 62 400 kr kvar. Är skatten istället 30 % blir överskottet 54 600. Den totala skatten med 3:12-reglerna blir $100\,000 - 62\,400 = 37\,600$ kr, och med vanlig kapitalbeskattning blir det $100\,000 - 54\,600 = 45\,400$. Procentsatserna blir därför 37,6 % respektive 45,4 %. Självklart kan vinstmedel också innehållas i företaget för att exempelvis bygga upp likviditeten.

Både enskild näringsverksamhet och aktiebolag har möjligheten att avsätta en del av årets resultat i en periodiseringsfond (kap. 30 IL). Det innebär att den delen inte beskattas i nuläget, utan företagaren väljer att skjuta upp det. Syftet är att kunna avsätta en del av vinsten från ett bra år och återföra mer inkomst till beskattning under ett sämre år. En enskild näringsidkare gör avsättningen direkt på inkomstdeklarationen med maximalt 30 % av årets resultat. Ett aktiebolag gör avsättningen i räkenskaperna med maximalt 25 % av årets resultat. Medel kan behållas i fonden i maximalt 6 år innan de måste beskattas. En riskabel aspekt för enskilda näringsidkare är att de kan använda de medel som har avsatts för exempelvis privat konsumtion. När det gått 6 år måste avsättningarna beskattas, vilket skapar likviditetsproblem om de redan har spenderats.

Aktiebolag måste även räkna med en schablonintäkt på sina periodiseringsfonder (www, Skatteverket, d). Intäkten fås genom att beräkna 72 % av statslåneräntan från slutet av november föregående år, multiplicerat med storleken på periodiseringsfonden. Sedan behandlas denna schablonintäkt som alla andra intäkter i företaget. Medel i periodiseringsfonder kan också tvångsmässigt återföras innan det har gått 6 år, exempelvis om företaget upphör med sin verksamhet eller om det går i konkurs.

2.3 Enskild näringsverksamhet

Enskild näringsverksamhet är den vanligaste formen för lantbruksföretag i Sverige (www, Jordbruksverket, se bilaga 1). Det kallades tidigare *enskild person* och går också under benämningen *enskild firma* (Lundén, 2009). Till skillnad från andra bolagsformer är en enskild näringsverksamhet knuten till en specifik fysisk person som också har obegränsat personligt ansvar för företagets skulder och åtaganden. Det innebär att ägaren har samma skulder som företaget. En enskild firma måste ha ordnad bokföring och upprätta ett årsbokslut. Om omsättningen understiger 3 miljoner per år är ett förenklat bokslut accepterat. Stora firmor kan även vara tvungna att upprätta årsredovisning. Skattedeklaration görs på samma blankett som ägaren eftersom en enskild firma inte ses som ett eget skattesubjekt.

Alla uttag som ägaren gör under året klassas inte direkt som lön, utan som en minskning av det egna kapitalet (Lundén, 2009). Ägaren beskattas för det slutgiltiga resultatet för årets verksamhet, vid vilken tidpunkt ägaren också måste ha tillräckligt med likvida medel för att betala sociala avgifter och inkomstskatt. Indirekt påverkar uttagen skatten också, med tanke på att en minskning av det egna kapitalet reducerar möjligheterna till exempelvis räntefördelning. Enbart egenavgifterna uppgår till 28,97 %, vilket inte ska förväxlas med arbetsgivaravgifter som används om det finns någon anställd person i företaget (www, Verksam, 2018). För enskilda näringsidkare mellan 26 år och 65 år som gör ett positivt resultat på minst 40 000 kr finns det möjlighet att göra en nedsättning av egenavgifterna med 7,5 procentenheter. Dock kan nedsättningen maximalt uppgå till 15 000 kr för varje år, motsvarande ett resultat i företaget på 200 000 kr.

Det här förutsätter att ägaren är aktiv med minst ca en tredjedel av sin tid, motsvarande 500-600 timmar i företaget per år (Lundén, 2009). Vid färre antal timmar klassas företaget som passivt, med ändrad skatt som följd. Istället för sociala avgifter betalas en löneskatt av företaget som inte ger rätt till sjukpenning eller pension. Undantag kan göras om arbetet är beroende av den egna arbetskraften i till exempel konsultverksamhet, vilket då klassas som aktivt. Den särskilda löneskatten är 24,26 %.

Carroll et al. (2001) menar att när marginalsikten på inkomster minskar kan en småföretagare antingen känna sig motiverad att jobba mer på grund av att skatten är låg och ägaren får behålla mer, eller så känner företagaren att en större del av dagens lön får behållas vid lika jobb och därför spenderar företagaren mer tid med familjen eller på fritidsaktiviteter. När marginalsikten stiger kommer företagarens arbete i företaget att minska.

2.3.1 Räntefördelning

Håkansson (2002) har redovisat en licentiatavhandling med omfattande information kring skatter och regler inom skogsbruk, men många delar är tillämpliga på jordbruk. Den viktigaste aspekten är räntefördelningen. Det innebär att inkomst av kapital och inkomst av näringsverksamhet från ett lantbruksföretag kan beskattas olika. Syftet är att skapa jämförbara förutsättningar för en enskild firma med exempelvis 1 miljon i eget kapital, som för ett aktiebolag med 1 miljon i aktiekapital.

I skogsbruk och jordbruk kan inkomster antingen erhållas i form av avkastning på investerat kapital eller från näringsverksamhet (Håkansson, 2002). Inkomst av näringsverksamhet är ersättning för nedlagt arbete som löpande utförs på fastigheten. Det svåra är att bestämma vad som är inkomst av kapital och vad som är inkomst av nedlagt arbete. Kapitalinvesteringar i mark, maskiner, byggnader och dylikt är nödvändiga för att kunna utföra arbetet, men är frukten av det arbetet en arbetsinkomst eller kapitalinkomst? Mot denna bakgrund introducerades räntefördelning år 1994. Det innebär att en viss del av inkomsterna beskattas som inkomst av kapital, och resterande del beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Inkomst av kapital beräknas schablonmässigt genom att beräkna kapitalets storlek, *fördelningsunderlaget* eller *kapitalunderlaget*. Där räknas värdet av fastigheten in via anskaffningsvärdet, minus ackumulerad värdeminskning, samt andra tillgångar i företagets balansräkning.

För att få använda räntefördelning måste fördelningsunderlaget uppgå till minst 50 000 kr (Håkansson, 2002). Sedan beräknas en schablonmässig avkastning av fördelningsunderlaget, vilket i dagsläget är statslåneräntan vid slutet av november året innan adderat med 6 procentenheter (www, Skatteverket, e). Statslåneräntan får dock inte understiga 0 %. Den avkastning som beräknas fram beskattas med 30 % som inkomst av kapital och resterande inkomster under året beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Håkansson (2002) menar att lantbrukare har haft råd att arbeta mindre efter räntefördelningen infördes, eftersom markpriserna bör ha gått upp på grund av möjligheten att räntefördela. Lantbrukare kan betala mer eftersom de får mer pengar tillbaka i form av räntefördelning för varje krona som priset ökar med.

Exempel för 2018:

En fastighet har ett anskaffningsvärde på 1 000 000 kr. Sedan finns det ytterligare 100 000 kr på ett bankkonto. Företaget har dock skulder på 200 000 kr också. Fördelningsunderlaget är därmed 900 000 kr. Statslåneräntan i slutet av november 2017 var 0,49 % (www, Riksgälden,

u.å.). Adderas sedan 6 procentenheter blir procentsatsen 6,49 %. 6,49 % av 900 000 blir 58 410 kr. Därmed kan fastighetsägaren skatta 58 410 kr av sina inkomster i företaget som kapitalinkomst istället för inkomst av näringsverksamhet.

Tabell 1. Exempel på räntefördelning.

Tillgångar	
Fastighet	1 000 000 kr
Bankkonto	100 000 kr
Skulder	200 000 kr
Totalt fördelningsunderlag	900 000 kr
Statslåneräntan	0,49 %
Statslåneräntan + 6 %	6,49 %
900 000 x 0,0649 = 58 410 kr	

Exemplet i tabell 1 ovan beskriver en positiv räntefördelning, när kapitalunderlaget är större än 50 000 kr. Det finns även negativ räntefördelning, när kapitalunderlaget är mindre än -50 000 kr på grund av höga skulder, men det är mer ovanligt och tas inte upp närmare här. Se Skatteverkets hemsida för mer information om det (www.skatteverket.se).

2.4 Aktiebolag

Aktiebolag regleras av Aktiebolagslagen (SFS, 2005:551). Aktiebolaget är en juridisk person som kan teckna egna avtal och är ett eget subjekt för beskattning (Lundén, 2009).

Företagsformen tillåter ett varierat antal ägare, allt från en ägare som äger alla aktierna själv till tusentals ägare som bara äger en bråkdel av företaget. Bland mindre företag är det vanligt att en eller ett fåtal personer äger aktierna. Ett aktiebolag innebär mer administration jämfört med enskild firma. Exempelvis krävs det en årsredovisning, en bolagsstämma, ett styrelsemöte och i många fall en behörig revisor. Det blir också problem om företaget går med förlust den första tiden, eftersom aktiekapitalet inte får understiga hälften av det registrerade aktiekapitalet. Då måste kapitalet återställas inom 8 månader, annars likvideras företaget. Det registrerade aktiekapitalet måste överstiga 50 000 kr eller bestå av tillgångar till minst motsvarande värde. Aktiebolag betalar arbetsgivaravgifter på de löner som utbetalas av företaget. Avgifterna uppgår till 31,42 % och ska ej förväxlas med egenavgifter som tillämpas i enskild näringsverksamhet ([www.Verksam](http://www.verksam.se), 2018).

När det gäller ett aktiebolags försäljning av fastighet finns olika alternativ. Herder & Wallenäs (2008) har jämfört två olika alternativ i deras uppsats. Aktiebolag kan genomföra vanliga köp på samma sätt som en fysisk person, vilket utlöser stämpelskatt på 4,25 % för köparen samt en eventuell skatt på en realiserad vinst för säljaren. Fysiska personer betalar dock 1,5 % i stämpelskatt samt eventuell skatt på realiserad vinst. Det andra alternativet benämns *paketering* eller *förpackning*, där aktiebolaget överlåter fastigheten till ett dotterbolag genom en så kallad *underprisöverlåtelse*. En sådan överlåtelse utlöser ingen beskattning, varför dotterbolaget äger hela fastigheten utan att betala skatt. Sedan kan aktierna

i dotterbolaget säljas till en köpare som sedan äger dotterbolaget och därmed fastigheten. Nackdelen är att köparen övertar säljarens latent skatteskuld gällande värdeökningen, vilket gör att beskattningen enbart skjuts in i framtiden. Enligt Herder & Wallenås (2008) är detta förfarande mycket vanligt och sker i cirka 90 % av fastighetstransaktionerna.

Det finns olika typer av aktiebolag vilket anges i § 2-3 i Inkomstskattelagen (SFS, 1999:1229). Ett fåmansföretag får inte vara börsnoterat, och maximalt fyra ägare måste äga mer än 50 % av aktierna, alternativt att en fysisk person har bestämmanderätt över verksamhetens olika delar. Har en ägare eller en närstående till ägaren varit aktiva i företaget i en betydande omfattning under det senaste eller fem senaste åren anses deras andel av företaget vara kvalificerad (57 kap. §4 IL). Lagen preciserar inte vad begreppet *betydande omfattning* innebär i praktiken, men ägaren ska ha haft en påtaglig betydelse för bolagets vinstgenerering. Detta möjliggör en mer förmånlig beskattning enligt de så kallade 3:12-reglerna som beskrivs nedan. Utdelning av okvalificerat aktieinnehav beskattas på vanligt sätt som inkomst av kapital.

2.4.1 3:12-reglerna

Dessa regler gäller för fåmansföretagare som driver ett aktiebolag och innehar kvalificerade andelar. En mer omfattande beskrivning hittas i kapitel 56-57 i Inkomstskattelagen (SFS, 1999:1229). Enkelt förklarat handlar det om hur stor del av vinsten som ett aktiebolag får dela ut till sina ägare med en viss typ av beskattning. Syftet är att hindra aktieägare från att ta ut ersättning för nedlagt arbete i form av aktieutdelning, med en låg skattesats, istället för lön. Ett gränslöpp räknas ut, vilket anger hur stor del som får räknas som aktieutdelning (www, Skatteverket, f). Allt över gränslöppet räknas som inkomst av tjänst medan allt under gränslöppet beskattas med 20 % som inkomst av kapital. Dock ger tjänstebeskattad utdelning inte rätt till sociala förmåner i och med att sociala avgifter inte betalas. Dessutom räknas inte tjänstebeskattad utdelning som en aktiv arbetsinkomst och därför ger det inte rätt till grundavdrag eller jobbskatteavdrag (67 kap. §6, IL). Reglerna som beskrivs nedan gäller för inkomståret 2018 och kan förändras för inkomståret 2019.

Gränslöppet kan bestämmas på två olika sätt, via *förenklingsregeln* eller *huvudregeln*, och aktieägare får själva bestämma vilket av sätten som ska tillämpas (www, Skatteverket, f). Förenklingsregeln ger ett schablonbelopp som gränsvärde genom att ta 2,75 multiplicerat med förra årets inkomstbasbelopp. För inkomståret 2018 används inkomstbasbeloppet från år 2017, vilket resulterar i ett gränsvärde på 169 125 kronor. Detta belopp fördelas sedan på det totala antalet aktier i företaget. En aktieägare som äger 50 % av aktierna får därför använda upp till 50 % av gränslöppet innan det måste skattas som inkomst av tjänst. Här har alltså lönerna inte en direkt påverkan på aktieutdelningen. Som tillägg till både huvudregeln och förenklingsregeln finns en regel att när inkomst av tjänst överstiger 90 inkomstbasbelopp (5 625 000 kr för 2018) på grund av aktieutdelning, ska det gå tillbaka till att beskattas som inkomst av kapital. Dessutom kan icke utnyttjat utdelningsutrymme sparas till kommande år och räknas upp med en årlig ränta på 3,49 % när antingen huvudregeln eller förenklingsregeln används (57 kap. §13, IL).

Huvudregeln är mer komplex och tar hänsyn till fler faktorer (www, Skatteverket, f). Formeln lyder: Omkostnadsbelopp * 9,49 % + ett lönebaserat utrymme + eventuellt sparad utdelningsutrymme. "Omkostnadsbeloppet är summan av dina anskaffningsutgifter, oftast det belopp du sammanlagt har betalat för dina värdepapper." (www, Skatteverket, g). Den delen påverkas av exempelvis inlösen, fondemission och utdelning av aktier i företaget. Procentsatsen består av statslåneräntan från november förra året adderat med 9

procentenheter. Det lönebaserade utrymmet utgörs av 50 % av lönerna i företaget eller majoritetsägt dotterbolag under förra året, och får endast adderas om personen äger minst 4 % av kapitalet när gränsbeloppet beräknas (www, Skatteverket, f). Dock får detta utrymme inte bli större än 50 gånger den lön som aktieägare eller aktieägares närstående tagit ut. En ytterligare förutsättning för att få använda det lönebaserade utrymmet är att aktieägaren eller närstående till aktieägaren har tagit ut lön från moderbolaget eller dotterbolaget på minst 600 000 kronor, vilket motsvarar 9,6 inkomstbasbelopp år 2018, alternativt 375 000 kronor, motsvarande 6 inkomstbasbelopp år 2018, + 5 % av de totala lönerna i moderbolaget och eventuella dotterbolag. Lägsta möjliga lön för att få använda sig av det lönebaserade utrymmet är 394 742 kr år 2018.

Exempel på huvudregeln: Ett aktiebolag har en ägare som äger alla aktier. Ägaren har ett omkostnadsbelopp på 50 000 kr eftersom det är det minimibelopp som ett aktiebolag måste ha som startkapital. Det finns inget sparutdelningsutrymme sedan tidigare år. Under året tar ägaren ut 300 000 kr i lön och ägarens partner tar ut 150 000 kr i lön. Totala lönesumman blir därmed 450 000 kr, vilket understiger 9,6 inkomstbasbelopp. Däremot överstiger summan det andra kriteriet, i och med att $375\,000 + 0,05 \cdot 450\,000 = 397\,500$ kr. Ägaren får därför använda sig av det lönebaserade utrymmet också. Det lönebaserade utrymmet blir hälften av lönesumman; det vill säga 225 000 kr.

Hela uträkningen blir: $50\,000 \cdot 0,0949 + 225\,000 = 229\,745$ kr. Ägaren får ta del av aktieutdelning till ett värde av 229 745 kr och enbart skatta 20 % på den delen. Om aktieutdelningen överstiger detta belopp kommer resterande del att beskattas som inkomst av tjänst med den progressiva skalan.

Huvudregeln baseras till stor del på hur mycket lön som aktieägaren har tagit ut själv och hur mycket lön som betalas ut i företaget som helhet. Syftet får antas vara att förhindra aktieägare från att ta ut för mycket utdelning som beskattas som kapital, istället för att ta ut lön för sitt arbete. Skillnaden mellan förenklingsregeln och huvudregeln kan bli stor beroende på hur stort företaget är. Förenklingsregeln är en fast gräns som gynnar mindre företag utan ett stort lönebaserat utrymme, medan gränsbeloppet med huvudregeln blir mer förmånligt för exempelvis konsultverksamhet där lönerna är en stor del av företagets ekonomi.

En ekvation sätts upp för att ta reda på när förenklingsregeln respektive huvudregeln är mest fördelaktig. Formeln för huvudregeln används, men resultatet sätts som 169 125, det vill säga gränsen för förenklingsregeln. Omkostnadsbeloppet är 50 000 kr för enkelhetens skull och lönesumman är den okända variabeln x .

$$50\,000 \cdot 0,0949 + 0,5x = 169\,125 \Rightarrow x = 328\,760 \text{ (Ekvation 1)}$$

Lönesumman ska alltså vara 328 760 kr för att huvudregeln och förenklingsregeln ska ge samma gränsbelopp. Dock får inte huvudregeln användas för så låga lönesummor. Lönesumman måste minst uppgå till 394 742 kr för att huvudregeln ska få användas, vilket innebär att förenklingsregeln är enda alternativet upp till denna gräns. Får huvudregeln användas genererar det dock ett högre gränsbelopp och därför används huvudregeln för lönesummor över 394 742 kr. Det är också värt att notera att huvudregeln får användas på summor över 394 742 kr, men det kräver en betydligt högre arbets- och kapitalinkomst för att kunna betala arbetsgivaravgifter och skatt, för att sedan få fram ett utdelningsbart resultat. Tabell 2 sammanfattar uträkningen.

Tabell 2. Uträkning för 3:12-reglerna.

Lägsta lönesumman	394 742 kr
Arbetsgivaravgift på lön	$394\,742 \cdot 0,3142 = 124\,686$ kr
Före skatt	$394\,742 + 124\,686 = 519\,428$ kr
Bruttoresultat för maximal utdelning med förenklingsregeln	$169\,125 / 0,78 = 216\,827$ kr

394 742 kr är lägsta lönesumman, vilket ger arbetsgivaravgifter på 124 686 kr. Sedan adderas summorna för att beräkna hur stora intäkterna måste vara för att täcka personalkostnaderna. 519 428 kr uppgår personalkostnaderna till. Detta är den avdragsgilla kostnad som krävs för att få använda huvudregeln, men för att göra en utdelning krävs det ett högre resultat som först ska beskattas. Här skiljer sig inte förenklingsregeln och huvudregeln från varandra, då de båda kräver 216 827 kr som årets resultat för att ge det maximala belopp som förenklingsregeln tillåter, 169 125 kr. Ett högre årligt resultat möjliggör större utdelning med huvudregeln. Ägaren kan också välja att endast uppfylla kraven för huvudregeln utan att göra en utdelning och sedan spara utdelningsutrymmet.

Vid försäljning av kapital kan vinsten skattas som både inkomst av tjänst och inkomst av kapital (www, Skatteverket, f). Har aktieägare sparat utdelningsutrymme enligt förenklingsregeln eller huvudregeln som beskrivs ovan, kommer vinsten som ryms inom det utrymmet att beskattas som inkomst av kapital med 20 %. Resterande del beskattas som inkomst av tjänst med den progressiva skalan. Dock kan maximalt 100 inkomstbasbelopp (IBB) beskattas som inkomst av tjänst efter en realiserad vinst av kapital. År 2018 är inkomstbasbeloppet 62 500 kr. Det betyder att en eventuell del som överstiger 6,25 miljoner beskattas som inkomst av kapital. I vissa fall kan det vara skattemässigt fördelaktigt att spara sitt fördelningsutrymme i några år, samtidigt som utrymmet växer med 3,49 % per år, innan avveckling sker.

3:12-reglerna ska göra det gynnsamt att driva ett fåmansföretag och ge en bättre ekonomisk tillväxt i samhället, men Alstadsaeter et al. (2014) menar att det inte har fått den önskade effekten. Istället menar författarna att skatteplaneringen har ökat genom att det exempelvis inte ställs krav på att ha ett aktivt företag för att få använda sig av reglerna, och att det är relativt många stora företag som går under definitionen fåmansföretag. Författarna presenterar sedan fyra förslag för att strama åt reglerna och minska skatteplaneringen, vilka inte har implementerats i svensk lagstiftning ännu.

3 Teori

Kapitel 3 presenterar det teoretiska ramverk som är nödvändigt för att få en förståelse för investeringar. Efter investeringsteorin förklaras modellen som kommer användas för att analysera fallföretaget.

3.1 Investeringsteori

En investering beskrivs av Ax et al. (2009, s.381) som: “(...) en större grundutbetalning och löpande in- och/eller utbetalningar över en längre tidsperiod”. Grundutbetalningen kan i många fall vara betydande och därför krävs det ett ordentligt beslutsunderlag för att fatta beslut kring det. Hela syftet med en investering är att skapa ett mervärde i framtiden, men svårigheten ligger i investeringens osäkerhet. Det är ofta svårt att säga hur lång livslängd en investering har, hur stora betalningsöverskott eller betalningsunderskott den ger upphov till eller vilket restvärde som återstår när investeringen avvecklas. Allt beror på hur samhället förändras, tekniska framsteg och marknadens utveckling.

Bröms (1974) pekar också på att ett företag hela tiden måste ta tillgångarnas realiserbara värde i beaktande; det vill säga det värde som tillgångarna skulle ha om det såldes idag. Det blir en form av alternativkostnad för företagets verksamhet. Ett högt realisationsvärde är nödvändigt för att en försäljning ska vara tänkbar, men i många fall är realisationsvärdet mycket lägre än anskaffningsvärdet. Har exempelvis inredning i ett stall monterats fast är marknadsvärdet för inredningen lågt. Frågan gäller då om företaget ska fortsätta med sin verksamhet eller om det är mer lönsamt att sälja alla tillgångar och investera i något helt annat. Bröms (1974) menar att det ofta lönar sig att behålla investeringarna i företag även om räntan på exempelvis ett sparkonto ger högre avkastning. Fördelen med företag är de dolda reserverna, det vill säga tillgångar som har ett högre värde än det bokförda värdet och som därför är obeskattat eget kapital. Säljs tillgångarna i företaget blir de föremål för både bolagsskatt och personlig inkomstskatt i form av skatt på inkomst av tjänst eller kapital.

Sedan tar Bröms (1974) upp två olika metoder som är vanliga att använda i investeringssammanhang. Den första är *internräntemetoden*, där en investering år 0 ger ett framtida kassaflöde. Sedan kan förräntningen i procent lösas ut och svaret visar då hur många procents förräntning investeringen ger. Problemet med internräntemetoden är att framtida avkastningar måste vara kända. Ofta måste historiska beräkningar användas, vilket medför en viss osäkerhet. Internräntekalkylens bästa användningsområde är därför efter en investering är klar och avvecklad, med facit på vilka kassaflöden investeringen gav upphov till.

Den andra metoden Bröms (1974) tar upp är *kapitalvärdesmetoden* som även kallas *nuvärdesmetoden*. Metoden syftar till att beräkna värdet av ett framtida kassaflöde till nutid. Det görs med hjälp av en diskonteringsränta som ska motsvara inflationen och kostnaden för en alternativ investering. Hade investeringen inte gjorts år 0 hade pengarna investerats på ett annat håll och givit avkastning. Ju längre bort i tiden inkomsten från investeringen är, desto mindre är den värd i dagsläget. Skillnaden jämfört med internräntemetoden är att räntan är låst till en viss förräntningsprocent i form av diskonteringsräntan, vilket gör att modellen tar hänsyn till en alternativ avkastning. Bilden blir på så vis mer komplett och rättvis. Resultatet av kapitalvärdesmetoden ger ett *nettonuvärde*, som ska vara positivt för att investeringen ska vara lönsam. Om värdet är negativt kommer inte avkastningskravet i form av kalkylräntan att uppfyllas. Ett positivt värde visar i kronor hur stort överskott investeringen ger efter avkastningskravet.

Diskonteringsräntan spelar en viktig roll och kräver därför noggrant övervägande. Om diskonteringsräntan blir högre innebär det att nuvärdet av framtida inkomster minskar (Ax et al., 2009). Räntan ska ses som avkastning på företagets tillgångar, vilka motsvaras av skulder och ägarnas kapital. Därför är det vanligt att räntan bestäms som ett genomsnitt av kostnaderna för det egna kapitalet och för skulder som kräver ränta. På det viset täcker räntan räntekostnader från kreditgivningsinstitut samtidigt som det ger avkastning på ägarnas investerade kapital. Persson & Nilsson (1999) menar att kalkylräntan är densamma som alternativkostnaden för kapital. Kan ett företag få 3 % avkastning från ett bankkonto, som är en riskfri placering, måste en annan investering ge minst 3 % avkastning för att det ska vara rationellt att genomföra investeringen.

Lagerkvist & Andersson (1996) anser att jordbruksföretag konkurrerar om kapital med andra marknader, och därför måste avkastningen i jordbruksföretaget motsvara avkastningen som kapitalet hade kunnat få på en annan marknad. Kostnaden för det egna kapitalet mäts således genom att undersöka vad det investerade kapitalet hade kunnat generera om det hade placerats i vanliga aktier, obligationer eller på olika typer av bankkonton. Hänsyn måste även tas till risk samt eventuella skatter och avgifter som en placering innebär, för att alternativkostnaden ska ge ett rättvist resultat. Författarna menar att världens finansmarknader påverkar svenska jordbruksföretags avkastningskrav i hög grad, genom att det finns många alternativa investeringar för ägarna av företaget.

Ofta innebär en investering en högre risk jämfört med ett bankkonto och därför krävs det ett visst riskpåslag på räntan för att motivera det ökade risktagandet (Persson & Nilsson, 1999). En maskin kan till exempel gå sönder eller så minskar efterfrågan på produkterna som produceras med maskinen, vilket i båda fallen minskar avkastningen på maskininvesteringen. Därför krävs det en högre kalkylränta i dessa fall. Det svåra är att bestämma vilket riskpåslag som är rimligt. Det måste avgöras i varje enskilt fall eftersom varje situation är unik. Det beror också på hur investerarens situation ser ut. Enskilda näringsidkare avstår gärna krav på högre avkastning för att få lägre risk och bättre diversifierad portfolio (Fama & Jensen, 1985). Det kan bero på att enskilda näringsidkare är personligt ansvariga för företagets skulder, vilket gör att riskerna upplevs vara ännu större. Ska företag genomföra riskabla investeringar kanske enskilda firmor ombildas till aktiebolag och det påverkar självklart statistiken.

Sedan måste hänsyn även tas till inflationen. Kalkylräntan måste innefatta både en real avkastning och ett påslag för den värdeminskning av pengarna som inflationen innebär. Ett betalningsöverskott på 100 000 kr om 10 år är inte lika mycket värt som 100 000 kr idag, både på grund av inflationen, alternativkostnaden och en eventuell risk. En nackdel med detta beräkningsförfarande är att långa investeringar missgynnas jämfört med korta investeringar (Persson & Nilsson, 1999). Företaget kan därför lockas att endast investera i små, kortsiktiga projekt som är relativt riskfria, vilket kan vara sämre på lång sikt.

För att beräkna lönsamheten i ett företag finns det några olika räntabilitetsmått som kan användas (Ax et al., 2009). Dessa mått kan beräknas på kort sikt motsvarande ett verksamhetsår, eller på lång sikt för en längre tidsperiod. Det gör det möjligt att analysera lönsamheten i ett företag, göra prognoser för framtiden samt att jämföra lönsamheten mellan olika företag. Ett av de vanligaste måtten är räntabilitet på totalt kapital (R_T), där resultatet sätts i relation till det totala kapitalet i företaget. Detta beskrivs i ekvation 2 nedan.

$$\frac{\text{Resultat e.fin.poster} + \text{räntekostnader}}{\text{Totalt kapital}} = R_T \text{ (Ekvation 2)}$$

Ett annat lönsamhetsmått är räntabilitet på eget kapital (R_E) där resultatet sätts i relation till det egna kapitalet (Ax et al., 2009). Det visar om företaget kan ge en acceptabel förräntning på det kapital som ägarna har satsat i verksamheten. Formeln beskrivs i ekvation 3 nedan.

$$\frac{\text{Resultat efter skatt}}{\text{Eget kapital}} = R_E \text{ (Ekvation 3)}$$

Räntabilitet på lång sikt kan beräknas genom att räkna ut en genomsnittlig, årlig värdeökning på antingen det egna kapitalet eller på det totala kapitalet. Det är samma princip som i tidigare ekvationer men räntabiliteten räknas ut genom att använda ekvation 4 nedan.

$$Y = C * a^x \text{ (Ekvation 4)}$$

Y= Slutvärdet på investeringen

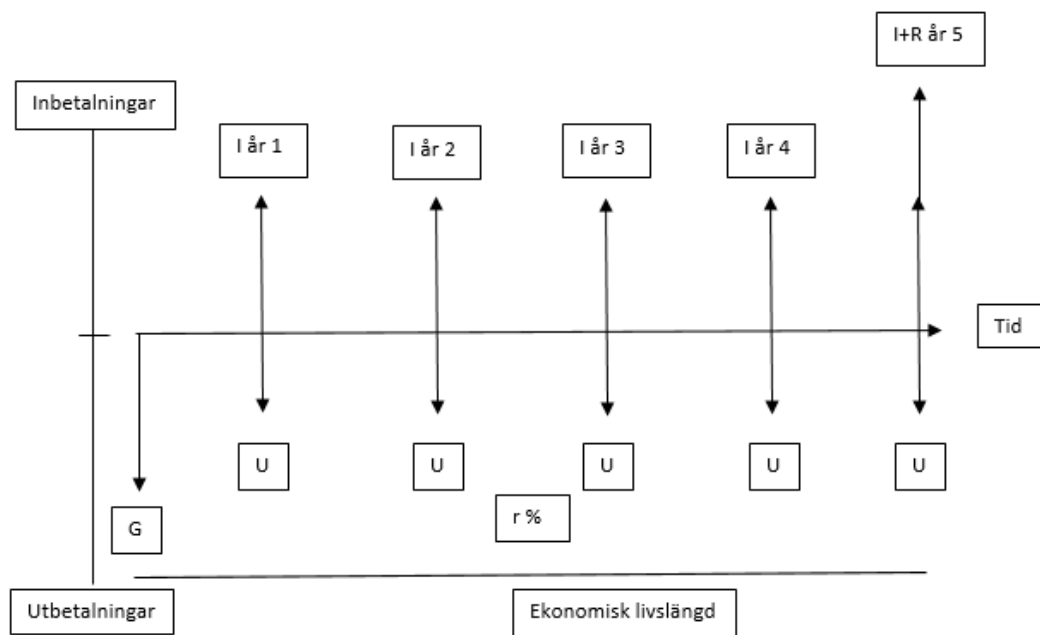
C= Startvärdet på investeringen

a= Årlig procentuell ökning

x= Antal år

Ax et al. (2009) beskriver hur ett typiskt investeringsförlopp ser ut (se figur 1 nedan).

Investeringen utgörs initialt av en större utbetalning med årliga inbetalningar eller utbetalningar löpande under investeringens livslängd. I figuren är alla utbetalningar respektive inbetalningar summerade för varje år. När investeringen avvecklas kan den ha ett positivt eller negativt restvärde, även om positivt är mer vanligt förekommande. Därmed blir det en in- eller utbetalning i slutet.

Figur 1. Investeringsförlopp. Egen bearbetning av figuren i Ax et al. (2009).

G = Grundinvestering

I = Inbetalningar per år

U = Utbetalningar per år

R = Restvärde

r = Kalkylränta

Investeringen börjar år 0 med en grundinvestering (Ax et al, 2009). Kalkylräntan används för att diskontera värdet av framtida inbetalningar och utbetalningar till samma tidpunkt. På så sätt kan de verkliga värdena jämföras och tidpunkten är vanligen vid år 0. Den ekonomiska livslängden beräknas vara så länge en resurs är ekonomiskt försvarbar att använda, vilket alltså inte är samma sak som fysisk livslängd eller teknisk livslängd. En resurs kan fortfarande fungera, men det mest ekonomiska är i vissa fall att byta till en ny resurs ändå på grund av minskade servicekostnader till exempel.

3.2 Modellen

En empirisk modell har utvecklats i Excel för att beskriva de processer som sker i respektive driftsform (se bilaga 3). Modellen utgår från ett givet resultat efter avskrivningar och finansiella poster, även kallat arbets- och kapitalinkomst, och gör sedan skattemässiga beräkningar efter varje driftsforms förutsättningar. Resultatet visar sedan hur mycket av företagets resultat som ägaren får behålla efter skatt. Jordbruk karakteriseras av ojämna, årliga inkomster som i många fall beror på skördens utfall. För att hantera detta kan periodiseringsfonder eller andra obeskattade reserver användas för att jämna ut resultatet över tid. Den här modellen består av fem delar; en för aktiebolag, en för enskild firma, en som beskriver tjänstebeskattningen, en som beskriver vilket utslag resultatet får på lång sikt och till sist en del som visar hur försäljning av fastigheten och företaget sker vid tidsperiodens slut. Modellen följer därför den schematiska struktur som visas i figur 1 ovan. De följande kapitlen beskriver de teoretiska resonemang som ligger bakom modellen.

3.2.1 Aktiebolag

I aktiebolag kan vinstöverskott överföras till ägaren i form av lön eller utdelning. 3:12-reglerna ger en förmånlig skattesats vilket gör det till det mest attraktiva sättet att ta ut likvida medel för konsumtion. Modellen i detta arbete utgår från att ägaren tar ut lön som motsvarar medellönen för växtodlare och djuruppfödare i Sverige, 279 600 kr/år eller 23 300 kr/mån (www, SCB, u.å.). Lönen medför en kostnad för företaget i form av arbetsgivaravgifter, vilket reducerar företagets resultat. Resultatet beskattas med bolagsskatt. Därefter fås ett nettoresultat som kan användas för utdelning eller behållas i företaget för att öka likviditeten. I denna modell distribueras hela nettoresultatet i form av utdelning, för att göra det enklare att jämföra med en enskild firma.

Ett problem är de komplicerade beskattningsregler som gäller för tjänstebeskattningsregler. Det finns två skiktgränser men också många mindre steg inom varje skiktgräns där till exempel grundavdragen och jobbskatteavdragen komplicerar bilden. För att undersöka vad som är optimalt måste skattesatserna jämföras. Som nämnts tidigare kommer ingen hänsyn att tas till pension eller andra förmåner som en löneinkomst innebär. Lön medför en arbetsgivaravgift på 31,42 %, men dessa kostnader är avdragsgilla och dras därför som en kostnad innan företaget beskattas. På lönen sker sedan progressiv tjänstebeskattningsregler. Utdelning är inte avdragsgill och därför måste beskattning av företagets resultat ske först, med en procentsats på 22 %. Sedan sker beskattning på utdelningen med 20 % förutsatt att utdelningen håller sig inom gränsbeloppet.

Utdelning sker via 3:12-reglerna upp till respektive gränsbelopp som bestäms av förenklingsregeln eller huvudregeln. Den del som överstiger gränsbeloppet beskattas som tjänsteinkomst. Innan den ursprungliga lönen tjänstebeskattningsregler läggs den här delen till för att kunna slå ihop lön och utdelning över gränsbeloppet, så att tjänstebeskattningsregler sker korrekt

från början. Dock klassas inte utdelning över gränsbeloppet som aktiv arbetsinkomst och därför ger det inte rätt till jobbskatteavdrag eller grundavdrag, och det ligger inte till grund för pension eller sjukpenning. Det gör förfarandet med modellen mer komplicerat. Först sätts den ursprungliga lönen in i modellen för tjänstebeskattning, varpå summan av jobbskatteavdraget och grundavdraget avläses och noteras. Sedan adderas utdelning över gränsbeloppet med bruttolönen och tjänstebeskattningen kan därefter bestämmas. Dock används jobbskatteavdraget och grundavdraget för enbart lönen, och inte för tjänstebeskattad utdelning.

En nettolön fås ut, vilken sedan adderas med nettot från utdelning under gränsbeloppet. Summan blir det som ägaren får varje år. För att jämföra aktiebolag med enskild firma räknas den totala beskattningen ut och redovisas i absoluta tal och i procentform av det ursprungliga resultatet. Ekvation 5 beskriver hur mycket ägaren får behålla efter beskattning i ett aktiebolag.

$$R_t^{ab} = (Ak_t - B_t - (B_t * A_t^a)) * S_t^b - U_t^{3:12} * S_t^{3:12} - U_t^{\ddot{o}} * S_t^t \text{ (Ekvation 5)}$$

R_t^{ab} = Resultat efter skatt för aktiebolag.

Ak_t = Arbets- och kapitalinkomst.

B_t = Bruttolön.

A_t^a = Arbetsgivaravgifter.

S_t^b = Skattesats för bolag.

$U_t^{3:12}$ = Utdelning enligt 3:12-reglerna.

$S_t^{3:12}$ = Skatt på utdelning enligt 3:12-reglerna.

$U_t^{\ddot{o}}$ = Utdelning som överstiger gränsbeloppet men understiger 100 IBB.

S_t^t = Skattesats på tjänsteinkomster.

3.2.2 Enskild firma

I den enskilda firman tas ingen regelmässig lön ut, utan resultatet efter skatt är det som ägaren får tillgodogöra sig. Innan resultatet ska beskattas får ägaren av enskilda firman använda sig av räntefördelning om personen vill. På fördelningsunderlaget räknas en schablonmässig avkastning ut, som sedan beskattas med kapitalskatt. Avkastningen dras sedan av från årets beskattningsbara resultat. Resterande resultat beskattas med den progressiva skalan som används för tjänsteinkomster, med det förbehållet att egenavgifter måste dras av först eftersom det är en avdragsgill kostnad. Efter progressiv beskattning fås en nettolön ut som tillkommer ägaren. Även här redovisas beskattningen i absoluta tal och i procentform av det ursprungliga resultatet. Skattesats på tjänsteinkomster, S_t^t , bestäms av den progressiva skatteskalen baserat på arbets- och kapitalinkomsten. Ekvation 6 beskriver hur mycket ägaren får behålla efter beskattning i en enskild firma.

$$R_t^{ef} = (Fu_t * r_t^u * (1 - S_t^k)) + Ak_t - (Ak_t - Fu_t * R_t^u) * E_t - (Ak_t - Fu_t * r_t^u) * S_t^t \text{ (Ekvation 6)}$$

R_t^{ef} = Resultat efter skatt från enskilda firman.

Fu_t = Fördelningsunderlag.

r_t^u = Ränta på fördelningsunderlaget.

S_t^k = Skattesats för kapitalinkomst.

Ak_t = Arbets- och kapitalinkomst.

E_t = Egenavgifter i procentform.

S_t^t = Skattesumma på tjänsteinkomster.

3.2.3 Tjänstebeskattning

Inkomster av tjänst medger först ett grundavdrag som baseras på årsinkomsten. Modellen består av två delar för att beräkna grundavdraget. I den första delen beräknas grundavdrag för inkomster under 141 900 kr och i den andra delen beräknas inkomster över den nivån.

Avdraget är nämligen stigande för låga inkomster och avtagande för höga inkomster.

Efter grundavdraget erhålles även ett jobbskatteavdrag, som varierar för olika intervall och baseras i de flesta fall på hur stort grundavdraget är. Indirekt baseras det därför på hur stor lönen är. Beräkningarna är omständliga, men likartade i flera av löneintervallen som visas i modellen. Grundavdraget är en skattefri inkomst och dras av från den beskattningsbara lönen. Sedan beskattas lönen med kommunal skatt upp till skiktgräns 1, där modellen utgår från den genomsnittliga kommunala skattesatsen på ca 32 % som motiverades i kapitel 2.2.2. På inkomster mellan skiktgräns 1 och 2 sker beskattning med kommunal skatt och 20 % statlig skatt. Inkomster över skiktgräns 2 beskattas med kommunal skatt och totalt 25 % statlig skatt.

Efter beskattning dras jobbskatteavdraget av från skattesumman, vilket reducerar beskattningen och en nettolön erhålles. Modellen berättar sedan hur mycket skatt som har betalats, i absoluta tal och som en procentsats av den ursprungliga årslönen. Skattesatsen, S_t^t , bestäms av den progressiva skatteskalen. Ekvation 7 beskriver hur tjänstebeskattningen går till.

$$N_t = (B_t - Ga_t) * (1 - S_t^t) + Ja_t + Ga_t \text{ (Ekvation 7)}$$

N_t = Nettolön.

B_t = Bruttolön.

Ga_t = Grundavdrag.

Ja_t = Jobbskatteavdrag.

S_t^t = Skattesats på tjänsteinkomster.

3.2.4 Flera år

Modellen beräknar förräntning på det årliga nettoöverskottet. För att göra det enkelt har inget av överskottet återinvesterats i företaget, då det skulle krävas konkreta exempel på investeringar för att inbringa en förräntning. Specifika investeringar i nya maskiner, byggnader och dylikt ger olika förräntning och skulle göra modellen mer komplex. Istället används en kalkylränta som baseras på den bästa alternativa användningen utan ett alltför stort risktagande. Oftast innebär det ett bankkonto eller liknande, långsiktig placering.

Sedan tillkommer skatt på kapitalet. Eftersom en enskild näringsverksamhet inte får göra kapitalplaceringar måste ägaren av företaget göra dessa placeringar privat. Det innebär att ägaren beskattas med 30 % kapitalskatt på vinsten när den realiseras. Ett aktiebolag är en juridisk person och får därför äga exempelvis aktier och fonder. Då sker endast beskattning med 22 % när årets resultat ska omvandlas till eget kapital i företaget. Dock kommer ägaren att beskattas när det placerade kapitalet ska överföras till ägaren, antingen enligt 3:12-reglerna eller via tjänstebeskattning om ägaren väljer att höja sin lön. För att inte göra modellen för komplicerad antas att hela överskottet tas ut till ägaren privat i både enskilda firman och aktiebolaget.

Det går inte att förränta hela ägarens nettoinkomst från alla år eftersom ägaren också har privata utgifter. Modellen utgår från att ägaren tar ut en lika stor marknadsmässig lön i både aktiebolaget och enskilda firman. Den del av nettoresultatet som överstiger lönen är det som förräntas under tidsperioden. Det sista årets resultat från verksamheten räknas in i försäljningen för att det ska bli korrekt beskattning. Eftersom förräntningen genomförs privat

sker kapitalbeskattning på 30 % av vinsten när det realiserar. Därför räknas vinsten ut genom att subtrahera alla reala insättningar från den slutgiltiga förräntningssumman. Ekvation 8 beskriver hur mycket ägaren, i slutet av tidsperioden, får behålla efter skatt av den del som förräntas privat varje år.

$$R^{tot} = \sum_{t=1}^n R\ddot{a}_t (1 - S_t^k) * (1 + r_t)^t \text{ (Ekvation 8)}$$

R^{tot} = Totalt resultat efter skatt och ägarens inkomst under hela tidsperioden.

\ddot{A}_t = Genomsnittligt, årligt överskott efter skatt och ägarens löneuttag.

r_t = Kalkylränta.

S_t^k = Skattesats för kapitalinkomst.

t = Antal år.

3.2.5 Försäljning och summering

I slutet av tidsperioden sker en fiktiv försäljning av fastigheten och andra tillgångar i syfte att beräkna ägarens totala egna kapital. Aktiebolag får i princip inte förvärva mark med gällande jordförvärvslag men i modellen har aktiebolaget ändå ett fastighetsinnehav för att det ska vara möjligt att jämföra avvecklingsreglerna mellan enskild firma och aktiebolag. Reglerna för aktiebolag och enskild firma har vissa skillnader, men det gemensamma är att en realiserad vinst måste räknas ut. Fastighetens ingångsvärde finns inte angivet någonstans och därför måste det beräknas. Dagens värde, som också är slutvärdet, går att uppskatta. Den genomsnittliga värdeökningen per år beräknas i kapitel 5.1 och sedan kan ett ingångsvärde räknas ut genom att använda ekvation 9.

$$Iv = \frac{Sv}{V\ddot{o}^t} \text{ (Ekvation 9)}$$

Iv = Ingångsvärdet.

Sv = Slutvärdet.

$V\ddot{o}$ = Värdeökning per år.

t = Antal år.

Subtraheras sedan ingångsvärdet från slutvärdet fås en vinst som realiserar i och med försäljningen. Först och främst ska vinsten från privatbostaden beskattas. Sedan skiljer sig beskattning av vinst mellan enskild firma och aktiebolag. I ett aktiebolag får ägaren först använda sig av ett utdelningsutrymme via 3:12-reglerna, om personen inte har utnyttjat det för utdelning tidigare år. Skattesatsen är då 20 % för den vinst som ryms inom utdelningsutrymmet. För utdelning över gränobeloppet sker beskattning enligt den progressiva skalan för tjänstebeskattnig, dock utan jobbskatteavdrag och grundavdrag. Vinsten sammanläggs med årets resultat för det sista året, för att den progressiva skalan ska fungera korrekt. Dessa premisser gäller enbart upp till maximalt 100 inkomstbasbelopp, motsvarande 6 250 000 kr för 2018. Överstiger utdelningen 100 IBB sker beskattning som inkomst av kapital med 30 % skatt. Ekvation 10 beskriver hur mycket ägaren får behålla efter skatt när tillgångarna i ett aktiebolag har sålts.

$$F^{ab} = U^{3:12} * S^{3:12} + U^{\ddot{o}} * S^t + I^k * S^k \text{ (Ekvation 10)}$$

F^{ab} = Netto från försäljning i aktiebolag.

$U^{3:12}$ = Den del av vinsten som är utdelningsbar enligt 3:12-reglerna.

$S^{3:12}$ = Skattesats på utdelning enligt 3:12-reglerna.

$U^{\ddot{o}}$ = Utdelning som överstiger gränobeloppet men understiger 100 IBB.

S^t = Skattesats för tjänstebeskattnig.

I^k = Den del av vinsten som överstiger 100 IBB och klassas som inkomst av kapital.

S^k = Skattesats för kapitalinkomst.

För enskild näringsverksamhet ska näringsdelen av fastigheten beskattas med 30 % på 90 % av vinsten. På 10 % av realiserade vinsten sker ingen beskattning och därför blir skattesatsen i praktiken 27 % på hela vinsten. Ekvation 11 beskriver hur mycket ägaren får behålla efter skatt när tillgångarna i en enskild näringsverksamhet har sålts.

$$F^{ef} = V * S^{ef} + Iv \text{ (Ekvation 11)}$$

F^{ef} = Netto från försäljning i enskild firma.

V = Vinst som realiserar vid försäljning.

S^{ef} = Skattesats vid försäljning av fastighet i enskild firma.

Iv = Ingångsvärdet.

De olika intäkterna från respektive driftsform summeras sedan för att kunna jämföra vilken driftsform som ger det mest fördelaktiga resultatet. Ekvation 12 summerar de olika intäkterna som fås vid avveckling av företaget i slutet av tidsperioden.

$$Tot = R^{tot} + F + R^s \text{ (Ekvation 12)}$$

Tot = Total summering av inkomster från verksamheten och försäljningar.

R^{tot} = Totalt resultat efter skatt och ägarens inkomst under hela tidsperioden, förräntat i ekvation 7.

F = Intäkter från försäljning.

R^s = Resultat efter skatt och ägarens inkomst under sista året.

Båda driftsformerna har också en punkt där den totala skatten anges i procent av vinsten, vilket egentligen är samma sak som nettot efter skatt men uttryckt i andra termer. Resultaten sammanfattas i en tabell där räntabilitet på totalt kapital och räntabilitet på eget kapital räknas ut med hjälp av ekvation 2, 3 och 4 som beskrev i kapitel 3.1.

4 Metod

Det här kapitlet presenterar hur genomförandet av studien har gått till och vilka metodologiska överväganden som har gjorts.

4.1 Metodologi

4.1.1 Forskningsstrategier

Det finns en grundläggande uppdelning inom forskningsmetodik mellan kvantitativa och kvalitativa metodval (Bryman & Bell, 2013). Kvantitativ forskning bygger på att mäta förlopp med hjälp av numeriska variabler, för att sedan kunna kvantifiera resultaten och göra en generalisering för en hel population. Det är vanligt att kvantitativa forskare har en objektivistisk syn på verkligheten, vilket innebär en tro på att det finns en objektiv verklighet utan olika perspektiv eller synsätt, som är oberoende av om forskare är där eller inte. Metodiken kan göra det svårt att upptäcka nya fenomen i hittills utforskade forskningsområden (Edmondson & McManus, 2007). En annan svaghet är att det tar mycket tid och planering för att utforma en metod för datainsamling som ger en representativ bild av vad populationen anser, vilket är helt avgörande för att uppnå tillförlitliga resultat och kunna göra generaliseringar för en hel population (Davidsson, 1997).

Kvalitativa metoder grundar sig i konstruktionism, som anser att det inte finns en objektiv verklighet som stämmer för alla (Bryman & Bell, 2013). Människor skapar sin egen verklighet i sociala interaktioner och forskare är delaktiga i den skaparprocess när de undersöker ett fenomen. Istället för att mäta förlopp och göra en generalisering för en hel population, brukar kvalitativa forskare försöka beskriva ett eller ett fåtal fall mer noggrant. Det ger en djupare förståelse samtidigt som vissa generaliseringar kan göras ändå (Flyvbjerg, 2006).

Exempel: En kvantitativ undersökning kan säga att 3 000 bollar av 10 000 är röda i ett bollhav genom att göra ett stickprov där 30 av 100 bollar visade sig vara röda. En kvalitativ undersökning undersöker endast ett fåtal bollar, där en av bollarna visade sig vara röd. Resultatet från den kvantitativa undersökningen visar att det är 30 % röda bollar i bollhavet, medan den kvalitativa undersökningen visar att det finns röda bollar i bollhavet, men inte hur många. På det viset går det att göra generaliseringar med kvalitativa metoder.

Syftet med kvalitativa metoder är att analysera de olika perspektiv människor har på företeelser och undersöka en aspekt grundligt (Bryman & Bell, 2013). Det kan ge mer kunskap om varför skeenden är som de är, istället för att konstatera hur det är. Två nackdelar är att forskaren får en mer aktiv roll och kan därför påverka de aspekter som ska studeras, samt att kvalitativa forskningsresultat kan vara svårare att kommunicera.

Hermeneutik är ett synsätt som främst utgår från kvalitativa metoder, där ett tolkande perspektiv står i centrum (Bryman & Bell, 2013). Varje fall är unikt och det empiriska materialet ska tolkas för att förstå innebörden av det. Det går inte att kvantifiera resultaten eller se sociala kontexter objektivt, vilket är möjligt med ett positivistiskt synsätt. Positivismen grundar sig i naturvetenskapen och menar att det inte finns någon skillnad mellan naturvetenskapliga forskningsmetoder och samhällsvetenskapliga forskningsmetoder. Vidare menar positivismen att sociala fenomen redan är tillräckligt komplexa och att forskare därför behöver förenkla dem. Ett tolkande synsätt menar å andra sidan att fenomenen redan

har förenklats av aktörerna, exempelvis genom normer, och att tyngdpunkten borde ligga vid att förstå fenomenen.

Sedan finns det realism som delar positivismens syn på att det inte är någon skillnad på metodval inom naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig forskning (Bryman & Bell, 2013). En underkategori inom realismen kallas för kritisk realism, där naturvetenskapens syn på verkligheten kombineras med ett erkännande om att den sociala verkligheten endast tolkas av forskaren och att forskaren inte skapar en direkt avspeglning av verkligheten. Allting måste således inte kunna bevisas av sinnen, som positivismen kräver.

Ontologi är läran om det varande; med andra ord hur människor ser på verkligheten (Bryman & Bell, 2013). Ofta delas det in i objektivism och konstruktionism. Objektivismen menar att sociala fenomen existerar oavsett om någon undersöker fenomenen eller inte. Sociala aktörer påverkar därför inte den verklighet som studeras. Konstruktionismen hävdar å andra sidan att sociala fenomen skapas och förändras hela tiden, vilket innebär att det inte finns någon objektiv verklighet. Fokus ligger på processerna som bygger upp en slags social verklighet.

Det finns också en uppdelning mellan hur forskaren förhåller sig till teori och empiri (Bryman & Bell, 2013). En deduktiv ansats är det vanligaste sättet. Där ligger existerande teori till grund för hypoteser och sedan samlas empiri in för analys som kan hjälpa till att bekräfta eller förkasta existerande teori. Teorierna provas därför och revideras om det är nödvändigt. Motsatsen är induktiv teori, som förhåller sig helt annorlunda till teori och empiri. Med den här metoden undersöks först ett fenomen och empiri insamlas, för att sedan undersöka vilka teorier som finns inom området eller med hjälp av empirin ta fram nya teorier.

På grund av komplexiteten i skattereglerna och varje företags unika situation kommer en generell modell att innebära alltför grova förenklingar. I denna uppsats används därför kritisk realism som filosofiskt synsätt, tillsammans med en deduktivt orienterad syn på förhållandet mellan teori och empiri och med kvantitativa värden. Det empiriska materialet kommer att analyseras genom en modell i Excel som har utvecklats och anpassats till att analysera fallföretaget.

4.1.2 Urval och insamling

Fallföretaget väljs ut med hjälp av en metod som kallas *målstyrt urval* (Bryman & Bell, 2013). Metoden är ett icke-sannolikhetsurval, eftersom forskaren själv väljer ut ett eller flera objekt att studera baserat på vad de kan tillföra studien. Det går därför inte att göra några omfattande generaliseringar för hela populationen. I denna studie har ett jordbruksföretag i Mälardalsregionen valts ut. Företaget bedriver främst växtproduktion för att göra beräkningarna enkla och fokuserade på en produktionsgren. Målet har varit att minimera innehavet av skog, vilket i det här fallet är nödvändigt eftersom ett skogsinnehav medför fler specialregler kring inkomst och beskattning, såsom skogsavdrag, skogskonto och skogsskadekonto (www, Skatteverket, h). En stor del av alla jordbruksföretag har någon typ av skogsinnehav också, vilket gör det svårt att hitta något fallföretag utan skog. Det finns jordbruksföretag som har vissa sidoinkomster, såsom uthyrning av lokaler, men detta har också undvikits för att inte göra modellen alltför komplicerad och därmed kunna fokusera på den primära forskningsfrågan. Se mer information om företaget under empirikapitlet.

För att samla in empiri från företaget genomförs en fallstudie (Bryman & Bell, 2013; Flyvbjerg, 2006). Metoden innebär att ett eller flera fall studeras noggrant för att sedan analyseras. I det här arbetet kommer enbart ett fall studeras för att kunna göra djupgående

analyser utan att överskrida arbetets tidsram. Fallföretaget har skickat balansrapport och resultatrapport för de tre senaste åren, samt viss information om företaget, fastighetsbeteckningar och dylikt. Regelrätta intervjuer med ägaren av företaget har inte genomförts. Syftet är inte att generalisera resultaten för alla jordbrukare i Sverige, utan att enbart se vad som är mest gynnsamt för det här fallföretaget. Det är upp till läsaren att avgöra vilka resultat som är tillämpbara i en annan kontext.

Fallföretaget har fått möjlighet att läsa det som skrivits om dem i arbetet innan det publiceras, för att säkerställa att inget har missuppfattats eller blivit felaktigt. Det är en process som kallas respondentvalidering (Bryman & Bell, 2013). Den syftar också till att ge deltagarna en chans att ta bort eller ändra uppgifter som gör att deltagarna kan identifieras. En risk är att deltagarna i studien får för mycket inflytande och vill censurera material som exempelvis kan ställa ett företag i dålig dager, även om materialet i sig inte är felaktigt. Det blir en balansgång där de akademiska intressena måste vägas mot deltagarnas önskningar. I denna uppsats har fallföretaget inte haft något att anmärka på beskrivningen av dem.

4.1.3 Litteraturgenomgång

Litteraturen ska skapa en teoretisk förståelse för ämnet och visa vad tidigare forskning har kommit fram till. I det här arbetet har litteraturgenomgången varit av narrativ karaktär vilket innebär att litteratur som har ansetts intressant för ämnet har tagits med, men urvalet har inte varit systematiskt och därför kan viss litteratur ha missats (Bryman & Bell, 2013). Vissa forskare hävdar att en systematisk genomgång minskar risken för skevheter och att forskarens egna åsikter och värderingar inte speglas lika mycket. I en narrativ litteraturgenomgång får forskaren använda det som ses som lämpligt, men då finns det en risk att forskaren, medvetet eller omedvetet, enbart väljer ut litteratur som vinklar arbetet åt ett visst håll. Nackdelarna med en systematisk genomgång är att det blir väldigt tidskrävande och det går fortfarande att ifrågasätta om den insamlade litteraturen verkligen blir fri från påverkan. Dessutom kan det göra att viss information inte får tas med, eftersom den inte passar in i kraven för sökningen. Det gör det extra komplicerat inom områden såsom företagsekonomi, där många teorier är lånade från andra samhällsvetenskapliga discipliner.

Litteraturen som har valts ut består av artiklar, böcker, rapporter och i viss mån tidigare examensarbeten inom ämnet. Merparten av litteraturen är skriven på svenska för en svensk målgrupp eftersom jordförvärvslag, skatteregler och organisationsformer är unika för varje land. Litteraturen har främst hittats genom att använda sökfunktionen på Google Scholar, där sökord som exempelvis *jordförvärvslag*, *sole proprietorship*, *fåmansföretag*, *investment theory* och *agricultural organizations* har använts. Sedan finns det en funktion hos Google Scholar där det är möjligt att se vilka som har citerat en källa, vilket gör det lättare att hitta relevant litteratur inom samma ämne.

4.2 Empirisk information

Empirisk information från fallföretaget kommer ligga till grund för tre simuleringar av ett jordbruksföretag. Den första simuleringen bygger på en enskild firma, den andra bygger på ett aktiebolag och den tredje har både en enskild firma och ett aktiebolag. Data fås genom att använda jordbruksföretagets balansrapport och resultatrapport från 2015, 2016 och 2017. Ett genomsnittligt år beräknas baserat på de sex rapporter som finns att tillgå. Det genomsnittliga året används sedan i modellen för simulering.

Tre simuleringar genomförs sedan, med alla fördelar och nackdelar som varje organisationsform innebär. Lön tas ut för att motsvara en lön på 23 300 kr/mån för en heltidsanställd i aktiebolaget, vilket baseras på Statistiska centralbyråns lönestatistik för växtodlare och djuruppfödare (www, SCB, u.å.). Till detta tillkommer sociala avgifter eller egenavgifter. Ett eventuellt överskott av pengar placeras i investeringar som ger en nominell avkastning på 6,2 %, vilket förklaras närmare i kapitel 5.1.

Simuleringarna görs för flera år för att se hur värdetillväxten på fastigheten och värdetillväxten på investerat kapital påverkar slutresultatet. Antalet år har bestämts till 22 för att kunna använda Jordbruksverkets prisstatistik för åkermark, där exakta tal hittas från 1995 och framåt. Det här arbetets tidsrymd sträcker sig därför mellan 1995-2017, varpå en fiktiv avveckling av företaget och försäljning av fastigheten sker och 2018 års inkomstskattelagar tillämpas. Försäljning i aktiebolaget sker på vanligt vis och inte genom paketering för att den enskilda näringsverksamheten inte ska betala den skatteskuld som aktiebolaget hade skjutit framför sig.

Ingen hänsyn har tagits till pensionsavsättningar eller sociala avgifter, som betalas in vid löneuttag men inte vid inkomster av kapital. Inkomst av kapital blir därför lägre beskattat men i gengäld ligger det inte till grund för pension eller sjukpenning. Det är ett medvetet val för att inte göra forskningsfrågan alltför komplicerad, men det är också något som måste beaktas vid jämförelser av slutresultatet.

Fastigheten värderas till det bokförda värdet i den senaste balansrapporten för att räkna ut fördelningsunderlaget till räntefördelningen. Det värdet ligger troligen en bra bit under ett faktiskt marknadsvärde, men det är irrelevant i detta fall. Vid en fiktiv försäljning värderas fastigheten till ett marknadsvärde baserat på taxeringsvärdet och mäklarstatistik. Ett alternativ var att utföra en värdering på plats för att få en bättre överblick över vad de olika delarna är värda, men det är inte säkert att värdet hade blivit mer tillförlitligt ändå.

4.3 Etiska överväganden och kvalitetskriterier

Här kommer först etiska principer att gås igenom. Etik är viktigt för att forskningen ska ske på ett korrekt sätt och för att deltagarna ska behandlas bra. Sedan följer några kvalitetskriterier som finns till för att upprätthålla arbetets kvalitet och visa arbetets trovärdighet.

4.3.1 Etik

Bryman & Bell (2013) tar upp några principer för etiskt korrekt forskning som det här arbetet kommer förhålla sig till. Deltagarna kommer att informeras om syftet med studien och metoderna som kommer användas. Deltagande är helt frivilligt och kan avbrytas direkt på begäran av deltagarna. Den personliga informationen om deltagarna hanteras så konfidentiellt som möjligt och de kommer också att informeras om möjligheten att delta anonymt. Den information som samlas in för arbetet används enbart i den här uppsatsen för akademiska syften. Deltagarna kommer inte vilseledas på något sätt eller ges falsk information. Dessa principer ska efterlevas för att undvika att deltagarna känner sig utnyttjade, vilseledda eller obekväma.

Den här studien bygger på ett enda fallföretag som har anonymiserats så mycket som möjligt för att undvika att uppgifter om företaget blir kända för allmänheten. Eventuella förhållanden som är unika för företaget tas inte upp för att undvika igenkännande. Dock måste vissa uppgifter tas med för att det ska vara möjligt för en läsare att förstå situationen. Dessa uppgifter granskar den deltagande företagaren självklart innan publicering.

4.3.2 Kvalitetskriterier

Det finns några kriterier som kan användas för att säkerställa att studien håller en god kvalitet och som givetvis kommer följas i det här arbetet (Bryman & Bell, 2013). Huvudkriterierna är *trovärdighet* och *äkthet*, som i sin tur består av fyra respektive fem underkriterier.

Trovärdighets första underkriterium är *tillförlitlighet*, där forskaren ser till att deltagarnas syn på saker återspeglas i studien utan skevheter eller förvrängningar. Respondentvalidering är det mest tydliga exemplet, vilket innebär att forskaren låter deltagaren granska innehåll för att rätta till eventuella felaktigheter eller missförstånd. *Överförbarhet* är nästa underkriterium och handlar om att beskriva kulturer, kontext, urval av respondenter och analysen på ett tydligt sätt (Graneheim & Lundman, 2004). Det gör det möjligt för nästa forskare att avgöra vad som kan överföras till en annan kontext i framtiden. Nästa underkriterium är *pålitlighet*, vilket innebär att all data, information och val som har gjorts måste dokumenteras för att kunna granskas av någon annan (Bryman & Bell, 2013). Det sista underkriteriet är *konfirmering* eller *bekräftelse*, med fokus på att forskaren har agerat i god tro och inte har låtit personliga åsikter eller värderingar påverka resultaten.

Äkthet är det andra huvudkriteriet, med det första underkriteriet *rättvis bild* (Bryman & Bell, 2013). Det handlar om hur studien och de metodval som har gjorts ger en rättvis bild av det som ska studeras. *Ontologisk, pedagogisk, katalytisk och taktisk autencitet* är de fyra återstående underkriterierna som överlappar varandra relativt mycket. De tar upp hur studien har givit deltagarna en bättre förståelse för sin egen situation, om hur andra personer i samma kontext upplever fenomen och om studien gjort det lättare för dem att påverka sin situation.

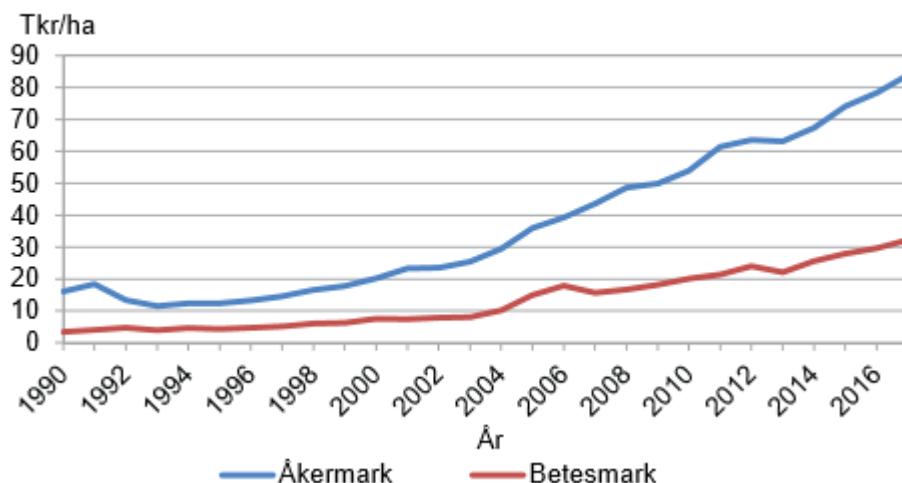
Kvalitetskriterierna uppfylls i denna studie genom att upplysa företaget om hur deras situation ser ut nu och vad de kan göra för att förbättra sin ekonomiska situation. Dessutom kan andra, liknande jordbruksföretag få information om hur situationen ser ut för just det här företaget, och sedan avgöra om resultaten är tillämpliga i deras kontext. Det deltagande företaget har fått kontrollera de uppgifter som lämnats i uppsatsen genom respondentvalidering och alla val kring metoder och tillvägagångssätt har återgetts för att läsare ska kunna följa arbetsgången. Företagets situation har beskrivits så noggrant som möjligt för att underlätta för andra forskare att avgöra om kontexten är rätt. Personliga åsikter och värderingar har undvikits så långt det är möjligt.

5 Empiri

Empirin består först av ett kapitel som beskriver hur värdetillväxten av olika typer av fastigheter har sett ut under tidsperioden. Efter det presenteras fallföretaget och fallföretagets siffror sätts in i modellen.

5.1 Värdetillväxt

Jordbruksverket (2018) har använt sig av prisstatistik som SCB årligen publicerar för alla fastigheter och beräknat jordbruksmarkens prisutveckling sedan 1990 (se figur 2 nedan). Från 1995 finns värdena beskrivna i absoluta tal. Statistiken baseras på verkliga försäljningar och köp av lantbruksenheter som skett under åren. Köp som avviker på något vis har inte tagits med, exempelvis när familjemedlemmar köper av varandra, när köpeskillingen skiljer sig markant från taxeringsvärdet, när köpeskillingen överstiger 10 miljoner, eller när förvärvet inkluderar en fastighetsreglering. Detta exkluderar många lantbruksfastigheter som annars kunde ha påverkat statistiken på något sätt. Priserna ska därför endast ses som riktmärken.

Figur 2. Genomsnittliga markpriser för hela Sverige från Jordbruksverket (2018).

1995 var det genomsnittliga priset för 1 ha 12 300 kr, medan 1 ha kostade 83 900 kr år 2017. Det ger en procentuell ökning med totalt 582,1 % under dessa 22 år. Sedan går det att beräkna den procentuella ökningen per år, vilket blir ungefär 9,1 %. Något att ta i beaktande är att 9,1 % är den nominella ökningen. En real värdeökning kan endast erhållas efter att inflationen har räknats bort. Räknas inflationen för att passa studiens tidsperiod blir den genomsnittliga inflationen ungefär 1,2 % per år mellan år 1995-2017 enligt det vanligaste måttet Konsumentprisindex, KPI (www, SCB, 2018a). För att beräkna den reala värdeökningen används nedanstående formel tagen från Ax et al. (2009). En fingervisning kan också fås genom att subtrahera inflationen från den nominella räntan.

$$\frac{Nr - I}{1 + I} = Rr \text{ (Ekvation 12)}$$

Nr = Nominell ränta

I = Inflation

Rr = Real ränta

Med en nominell värdestegring på 9,1 % och en inflation på 1,2 % blir den reala värdetillväxten 7,8 %. Med andra ord har den reala värdeökningen på jordbruksmark sedan 1995 varit knappt 8 % per år. Fallföretaget hör till område *Östra Mellansverige*, där prisökningen inte har varit lika kraftig. År 1995 kostade 1 ha i genomsnitt 10 500 kr, vilket hade stigit till 68 800 kr år 2017. Hela procentuella ökningen blir då 552,4 %. Procentuella ökningen per år blir 8,9 %, vilket efter inflation motsvarar 7,6 %.

För att göra beräkningarna mer verklighetstroga har den privata delen av fastigheten utgått från priser från Svensk Mäklarstatistik (www, Svensk Mäklarstatistik, 2017). Där ses en tydlig värdeökning på villor sedan 1996 med ungefär 6,55 % per år. Det nuvarande K/T-värdet på villor är 2,06. K/T är ett vanligt mått för att jämföra hur köpeskillingen (K) förhåller sig till taxeringsvärdet (T). Ett verkligt marknadsvärde är därför ungefär det dubbla taxeringsvärdet för villor. För jordbruksfastigheter i Svealand är K/T-värdet ungefär 1,86 (www, SCB, 2018b).

När det gäller placeringar och en investeringsportfölj har företag olika möjligheter. Ett alternativ är att investera finansiellt kapital i aktier, men det medför en viss risk. Kan ägaren acceptera en mycket lägre avkastning är ett sparkonto en i princip riskfri investering. I det här arbetet används de placeringsmöjligheter som tas upp i Lagerkvist & Andersson (1996). Det innebär placeringar i aktier, obligationer och bankkonton. Inspiration kan också fås från stabila kapitalförvaltare, såsom pensionsbolag och försäkringsbolag. Folksam har en genomsnittlig avkastning på 6,2 % för de senaste 5 åren (www, Folksam, u.å.). Samma mått hos Skandia är 7,6 % (www, Skandia, u.å.). KPA Pension ger en genomsnittlig avkastning på 7,6 % för de tio senaste åren (www, KPA Pension, u.å.). Nobelstiftelsen har ett avkastningsmål på minst 3,5 %, men under det senaste året uppgick avkastningen till 8,6 % (www, Nobelstiftelsen, 2018). Detta är nominella siffror som inte heller beaktar skatt på kapitalvinst.

Dock måste dessa siffror beaktas med försiktighet då det har skett en stark tillväxt på börser och i ekonomin i allmänhet de senaste åren, men hänsyn måste även tas till år när det inte går lika bra. Dessutom tillkommer i många fall förvaltningskostnader på avkastningen och enligt sammansättningen av placeringsportföljen som Lagerkvist & Andersson (1996) tagit upp bör en del av investeringarna göras på olika typer av bankkonton. Ett exempel är ett vanligt sparkonto, där avkastningen är riskfri men väldigt låg. Detta sänker den totala avkastningen. Ett rimligt nominellt avkastningskrav är därför 6,2 % före skatt och detta värde tillämpas i denna studie. Det motsvarar en real avkastning på 5 %.

5.2 Fallföretaget

Fallföretaget är ett jordbruksföretag i Mälardalsregionen som främst sysslar med växtodling, men också lite entreprenadverksamhet i form av snöröjning och dylikt. Idag drivs det som enskild firma av en huvudsaklig ägare. En viss del av arealen används för rapsodling vilket har varit gynnsamt de senaste åren med goda ekonomiska resultat till följd. Omsättningen har varierat mellan ca 3 - 3,5 miljoner kr under 2015, 2016 och 2017, och det slutgiltiga resultatet har varierat mellan ca 540 - 770 tkr. Detta får anses vara goda resultat med tanke på företagets storlek. Det genomsnittliga resultatet baserat på de tre senaste åren uppgår till ca 619 000 kr och det är den summan som används vid beräkningar i modellen. Resultatet ska täcka ägarens arbetsinsats på ungefär en heltidstjänst.

Fastigheten består av totalt ca 230 hektar mark, varav drygt 30 ha består av skogsmark och skogsimpedimentmark. Resterande areal fördelas mellan åkermark och betesmark, med klar

tyngdpunkt vid åkermarken. Dessutom finns fyra ekonomibyggnader av varierande beskaffenhet på fastigheten, samt en mangårdsbyggnad. Värdet på fastigheten uppskattas sedan. Skogsinnehavet måste räknas bort från det totala värdet för att inte behöva använda specialregler kring skogsinkomster. Det görs genom att ta taxeringsvärdet dividerat med 0,75, eftersom taxeringsvärdet ska motsvara 75 % av ett marknadsvärde (www, Skatteverket, i). Enligt den metoden blir marknadsvärdet ungefär 2 miljoner kr för skogsmarken.

Fastighetens totala taxeringsvärde uppgår till drygt 14 miljoner, uppdelat på jordbruksfastighet och privatbostad. Används ett K/T-värde på 2,06 värderas privatbostaden till 4 674 000 kr. Jordbruksfastigheten värderas till taxeringsvärdet multiplicerat med 1,86, vilket ger ett uppskattat marknadsvärde på ca 21 347 000 kr. Sedan tillkommer övriga tillgångar, såsom exempelvis maskiner, till ett angivet värde av 3 750 000 kr. Det sammanlagda värdet uppgår till 29 771 000 kr, inklusive skog. Enligt balansrapporten för år 2017 finns det långfristiga skulder på ca 13 950 000 kr och kortfristiga skulder på ca 950 000 kr, vilka tillsammans blir 14 900 000 kr. Det ger en belåningsgrad på ungefär 50 %. Sedan räknas 2 miljoner bort från fastighetsvärdet för att skogen inte ska vara med. Dessa två miljoner beräknas vara belånade till 50 %, vilket innebär att skulderna minskas med 1 miljon kr för att inte skapa en för låg skuldsättning i företaget. Detta gäller för marknadsvärdena.

Enligt balansrapporten är fastigheten lägre värderad och värdet av alla tillgångar, inklusive maskiner och dylikt uppgår till totalt ca 17 590 000 kr. Av dessa tillgångar är 12 615 000 kr bokfört som byggnader och mark. Baserat på taxeringsvärdena utgör skogen 10,71 % av det taxerade värdet och därför bör skogen utgöra 10,71 % av det bokförda värdet på byggnad och mark. I bokföringen är skogen därför värderad till 1 350 000 kr. Detta är 7,68 % av de totala tillgångarna inklusive maskiner, lager och dylikt. När skogen räknas bort från tillgångarna bör skulderna minskas med 7,68 % för att belåningsgraden ska vara lika hög. De bokförda skulderna uppgår då till 13 756 000 kr. Det bokförda, egna kapitalet är skillnaden mellan skulder och bokförda, totala tillgångar, vilket i det här fallet blir 2 483 000 kr.

För att kunna beräkna hur ägarens egna kapital har utvecklats under tidsperioden måste ett ingångsvärde för det egna kapitalet bestämmas. I det här fallet utgår beräkningarna från att skuldsättningsgraden är lika hög under hela tidsperioden; det vill säga 50 % av marknadsvärdena på tillgångarna. Därför är det egna kapitalet i början av tidsperioden detsamma som hälften av tillgångarnas värde vid samma tidpunkt. Tillgångarna består av ingångsvärden för fastigheten samt värdet av maskiner och lager. Maskiner och lagertillgångarna värderas till 3 750 000 kr år 23 och genom att räkna bort inflationen fås det nominella värdet år 0. Detta utgår från att dessa tillgångars värde förhåller sig likadant under tidsperioden. Värdet av maskinerna och lagret år 0 beräknas enligt ekvation 13.

$$x * 1,012^{23} = 3\,750\,000 \rightarrow x \approx 2\,850\,000 \text{ (Ekvation 13)}$$

Sedan måste ingångsvärden för fastighetstillgångarna bestämmas. Priserna på villor i Sverige har ökat kraftigt och ligger nu på ett genomsnittligt K/T-värde på 2,06. Den privata delen består här av en äldre villa med tillhörande tomt med ett taxeringsvärde på 1 573 000 kr och ett uppskattat marknadsvärde på 3 240 000 kr. Dessutom finns det en obebyggd tomt med taxeringsvärdet 696 000 kr och ett uppskattat marknadsvärde på 1 434 000 kr. Sammanlagt blir det ett marknadsvärde på 4 674 000 kr.

I denna uppsats antas att fastigheten köptes 1995 och därför behöver en genomsnittlig, procentuell värdeökning beräknas. Statistik finns mellan åren 1996-2017, där värdeökningen i genomsnitt är 6,55 % per år för villor (www, Svensk Mäklarstatistik, 2017). Är slutvärdet 4

674 000 kr kan ett ingångsvärde uppskattas genom att räkna bort 6,55 % varje år enligt följande samband:

$$x * 1,0655^{23} = 4\,674\,000 \Rightarrow x = 1\,086\,324 \text{ (Ekvation 14)}$$

Avrundat till närmaste tusental blir ingångsvärdet för den privata delen 1 086 000 kr. Jordbruksdelen har ett beräknat marknadsvärde på 19 347 000 kr år 23. Ingångsvärdet år 1995 fås genom att räkna bort 8,9 % från slutvärdet i 23 år med samma typ av samband som användes för den privata delen i ekvation 14. Ingångsvärdet blir ca 2 723 000 kr. Summan av ingångsvärdena på tillgångarna blir 6 660 000 kr. Med en skuldsättningsgrad på 50 % utgör det egna kapitalet 3 330 000 kr år 0.

Information om företaget sammanfattas i tabell 3 nedan, där alla värden är marknadsvärden förutom det egna kapitalet som utgår från bokföringen. Den summan ligger till grund för räntefördelningen som baseras på det egna, bokförda kapitalet och inte på marknadsvärden.

Tabell 3. Sammanfattning av fallföretaget.

Areal	200 ha, exklusive skog
Resultat efter finansiella poster	619 000 kr
Omsättning	3 - 3,5 miljoner kr
Marknadsvärde för jordbruksfastighet	19 347 000 kr, exklusive skog
Marknadsvärde för villa och privatdel	4 674 000 kr
Maskiner och övriga tillgångar	3 750 000 kr
Ingångsvärde för jordbruksfastighet	2 723 000 kr
Ingångsvärde för villa och privatdel	1 086 000 kr
Maskiner och övriga tillgångar, ingångsvärde	2 850 000 kr
Eget kapital, ingångsvärde	3 330 000 kr
Skulder	13 900 000 kr, justerat för skog
Bokfört eget kapital	2 483 000 kr, justerat för skog
Tillgångar, sammanlagt	27 771 000 kr, exklusive skog

5.2.1 Enskild näringsverksamhet

Företaget drivs idag som enskild näringsverksamhet. Arbets- och kapitalinkomsten på 619 000 kr för verksamhetsår 23 sätts in i modellen, varpå fördelningsunderlaget justeras till 2 483 000 kr enligt senaste, justerade balansräkning. Räntefördelningen ger en avkastning på 161 147 kr, som efter kapitalbeskattning ger ett netto på 112 803 kr. Den del av resultatet som är under 200 000 kr har en nedsättning av egenavgifterna med 7,5 %, men den del som överstiger 200 000 kr har en normal nivå på egenavgifterna på 28,97 %. Resultatet efter

egenavgifter blir 340 213 kr, som sedan sätts in i modellens del för tjänstebeskattning. Nettoresultatet blir då 261 741 kr, som flyttas tillbaka till delen för enskild näringsverksamhet. Där adderas nettot från räntefördelningen med nettot från tjänstebeskattningen, vilket resulterar i en total summa på 374 544 kr och en beskattningsgrad på 39,5 % inklusive egenavgifter.

Förräntning sker på det kapital som finns kvar efter att ägaren har fått en marknadsmässig bruttolön på 23 300 kr/mån. I den enskilda firman återstår 156 173 kr efter lön från verksamhetsår 23. År 1 motsvarar överskottet 118 701 kr i dåvarande penningvärde som sedan förräntas med 6,2 % i 22 år. Det genererar ett totalt överskott på 6 576 092 kr efter år 22, varav en stor del är vinst. Efter 30 % skatt på vinsten blir nettot 5 493 769 kr som sätts in i modellens summering beskriven i ekvation 12. Verksamhetsår 23 beräknas separat vid försäljningen.

Försäljning av fastigheten innebär att den privata delen av fastigheten måste separeras från resten av jordbruksfastigheten. Ingångsvärdet subtraheras sedan från slutvärdet för att få fram en realiserad vinst. Ingångsvärdet för den privata delen är 1 086 000 kr och slutvärdet är 4 674 000 kr. Differensen blir 3 588 000 kr, där sedan beskattning sker med 22 %. Skatten blir ungefär 789 000 kr och därmed får ägaren behålla 3 885 000 kr från den privata delen, inklusive ingångsvärdet. Jordbruksdelen har ett beräknat marknadsvärde på 19 347 000 kr år 23 och ett ingångsvärde på 2 723 000 kr, vilket ger en realiserad vinst på 16 624 000 kr. 90 % av vinsten motsvarar 14 962 000 kr, som sedan kapitalbeskattas med 30 %. Den totala behållningen är därför 10 % av den ursprungliga vinsten adderat med nettot efter kapitalbeskattning samt ingångsvärdet, vilka tillsammans blir 14 858 000 kr.

Sedan tillkommer maskiner och inventarier som har ett angivet värde av 3 750 000 kr, vilket för enkelhetens skull är samma värde som de säljs för. Detta medför en vinst i företaget som beskattas enligt den progressiva skalan. Det sista året för företaget blir det en total vinst före egenavgifter på $3\,750\,000 + 619\,000 = 4\,369\,000$ kr. Summan sätts in i modellens del för den enskilda firman där räntefördelning och egenavgifterna räknas med. Resultatet sätts in i modellens del för tjänstebeskattning. På grund av att inkomsten är så hög räknas enbart grundavdraget med men inte jobbskatteavdraget. Summerat med nettointäkten blir resultatet 1 536 266 kr, vilket motsvarar en beskattningsgrad på 64,8 %.

Resultatet från det sista verksamhetsåret flyttas tillbaka till försäljningsdelen där en total skatt på det sista året beräknas, vilket ger en beskattning på 8 130 937 kr. Tillsammans med skulderna uppgår skatten till 77 % av tillgångarnas marknadsvärde och resultatet från det sista verksamhetsåret. Den totala behållningen från det sista året är 6 379 370 kr, inklusive ingångsvärdena för fastigheten. I summeringen adderas överskottet från alla år med vinsten och försäljningen från det sista året. Det ger ett netto på 11 873 139 kr från alla år, inklusive ingångsvärdena. Några viktiga siffror sammanfattas i tabell 4 nedan.

Tabell 4. Sammanfattning av värden från enskild firma.

Årligt överskott för förräntning	156 173 kr
Ökning av eget kapital från förräntning	5 493 769 kr
Ingångsvärde för privata delen	1 086 000 kr
Ingångsvärde för jordbruksdelen	2 723 000 kr
Ökning av eget kapital från försäljning	6 379 370 kr
Totalt eget kapital efter år 23	11 873 139 kr

5.2.2 Aktiebolag

För aktiebolagsformen utgår modellen från att ägaren tar ut en marknadsmässig bruttolön på 23 300 kr/mån eller 279 600 kr/år. Arbetsgivaravgifterna för lönen uppgår till 87 850 kr. Lönen och arbetsgivaravgifterna är avdragsgilla och minskar resultatet till 251 550 kr. Sedan sker beskattning av resultatet med 22 %, varefter det slutgiltiga resultatet på 196 209 kr erhålls. Hela resultatet ska delas ut som tidigare motiverats och förenklingsregeln är det enda alternativet eftersom lönesumman inte är så hög. Förenklingsregeln medger utdelning upp till 169 125 kr utan krav på löneuttag. För att få använda huvudregeln, som möjliggör mycket högre utdelning, krävs ett löneuttag på minst 394 742 kr som inte uppfylls här. 169 125 kr delas ut till aktieägaren som får betala 20 % skatt och därmed återstår 27 084 kr för tjänstebeskattning utan jobbskatteavdrag eller grundavdrag. Inget utdelningsutrymme kan sparas.

Den ursprungliga lönen ger rätt till avdrag och därför sätts den in i modellen först. Grundavdraget 21 200 kr och jobbskatteavdraget 21 459 kr noteras. Sedan adderas 27 084 kr till den ursprungliga lönen utan att ändra avdragen. Totala bruttolönen blir 306 684 kr och netto motsvarar det 236 788 kr. Det ger en beskattningsgrad på 22,8 %. Nettolönen förs tillbaka till aktiebolagsdelen där den adderas med nettot efter utdelningen. Den totala summan efter skatt blir då 372 088 kr, vilket motsvarar 39,9 % beskattning inklusive arbetsgivaravgifter.

Förräntning sker på den del som överstiger löneinkomsten; det vill säga på nettointäkten från utdelningen. Här inkluderar det både utdelning enligt 3:12-reglerna och tjänstebeskattad utdelning. Det ger ett överskott på 153 717 kr varje år. Efter år 1 motsvarar det 116 834 i dåtidens penningvärde. Det förräntas med 6,2 % under 22 år och ger ett totalt överskott på 6 472 675 kr efter år 22. Sedan beskattas vinsten med 30 % och 5 407 373 kr kvarstår. Detta värde sätts in i modellens summering som beskrivs i ekvation 12. Verksamhetens resultat från år 23 räknas in i försäljningen.

Vid försäljning av företaget utgår modellen från att aktiebolaget förvärvade marken innan Jordförvärvslagen började gälla, eller att förvärvstillstånd har beviljats. Aktiebolaget äger därmed jordbruksfastigheten men villan och tomten tillhör ägaren privat och beskattas därmed privat med 22 % skatt. Sedan måste utdelningsutrymme beaktas. Med de rådande ekonomiska resultaten är förenklingsregeln det rationella alternativet och det utnyttjas redan maximalt varje år, vilket gör att inget sparad utdelningsutrymme finns att tillgå. Dock kan förenklingsregeln användas en gång här för att minska skattebelastningen år 23. Sedan tas lön ut för år 23 på totalt 279 600 kr exklusive arbetsgivaravgifter. Denna beskattas samtidigt som tjänstebeskattad utdelning för att den progressiva skalan ska bli rätt, med justering av grundavdrag och jobbskatteavdrag. Vinsten som ska beskattas i aktiebolaget består av vinst från jordbruksfastigheten, övriga bokförda tillgångar samt årets resultat exklusive lönekostnader. Tillsammans uppgår de till 18 370 573 kr.

Den del av vinsten som inte överstiger 100 IBB, 6 250 000 kr, behandlas likadant som tjänstebeskattad utdelning med den progressiva skatteskalen, justerad för att inte räkna med grundavdrag och jobbskatteavdrag. Tillsammans med lönen ger det ett netto på 2 965 446 kr. Återstående del, 12 120 573 kr, beskattas med 30 % och ger ett netto på 8 484 401 kr. Sedan räknas skulderna på 13 900 000 kr bort, och jordbruksfastighetens ingångsvärde läggs tillbaka till ägarens behållning eftersom det värdet inte varit föremål för beskattning. Det totala nettot

från försäljning och det sista årets verksamhet blir då 4 292 386 kr. Skatt och skulder uppgår till 82 % av tillgångarnas marknadsvärde.

Till sist flyttas resultatet från försäljningen och det sista verksamhetsåret till summeringen, där det adderas med överskottet från alla år. Den totala summan som ägaren får ut efter 23 år är 9 699 760 kr inklusive ingångsvärdena för privatbostaden och jordbruksfastigheten. Några viktiga siffror sammanfattas i tabell 5 nedan.

Tabell 5. Sammanfattning av värden från aktiebolag.

Årligt överskott för förräntning	153 717 kr
Ökning av eget kapital från förräntning	5 407 373 kr
Ingångsvärde för privata delen	1 086 000 kr
Ingångsvärde för jordbruksdelen	2 723 000 kr
Ökning av eget kapital från försäljning	4 292 386 kr
Totalt eget kapital efter år 23	9 699 760 kr

5.2.3 Aktiebolag och enskild näringsverksamhet

Ett alternativ är att driva både en enskild firma och ett aktiebolag. På det viset kan ägaren ta del av både förmånlig räntefördelning och utdelning enligt 3:12-reglerna. Det svåra i ett sådant fall är att avgöra vilken del av verksamheten som ska bedrivas som aktiebolag och vilken del som ska tillhöra enskilda firman. Med dagens jordförvärvslag måste fastigheten i princip tillhöra en fysisk person och därför tillhöra den enskilda firman. Där ligger den till grund för räntefördelning, förutsatt att det finns intäkter som kan användas för detta ändamål. Det bästa borde vara att alla maskiner tillhör aktiebolaget och driften av gården drivs i aktiebolagsform, som sedan betalar ett arrende till enskilda firman för användning av mark och byggnader. Det ger också intäkter till enskilda firman som är nödvändiga för räntefördelning.

Med fallföretaget ger räntefördelningen en avkastning på 161 147 kr som beskattas med 30 % kapitalbeskattning. Det optimala är att aktiebolaget betalar den summan i arrende till enskilda firman. Det ger ägaren 112 803 kr netto från räntefördelningen. Arbets- och kapitalinkomsten minskas med 161 147 kr och sätts sedan in i modellens del för aktiebolag. Efter en marknadsmässig lön på 23 300 kr/mån med tillhörande arbetsgivaravgifter beskattas företaget med bolagsskatt. Därefter återstår 70 514 kr kvar att dela ut enligt förenklingsregeln. Nettot efter tjänstebeskattnings på lönen blir 218 371 kr och nettot efter utdelning enligt förenklingsregeln blir 56 411 kr. Räknas alla nettointäkter ihop från aktiebolaget och enskilda firman blir det 387 585 kr. Beskattningsgraden blir därmed 37 %. Detta räknar inte med eventuella merkostnader som driften av två företag medför, såsom exempelvis ökade administrativa kostnader, och det förutsätter att arrendet är godtagbart enligt gällande arrendelagstiftning.

Förräntning sker på den del av totala nettointäkten som överstiger nettolönen; det vill säga 169 214 kr år 23. Efter år 1 motsvarar det 128 613 kr i dåtidens penningvärde. Detta förräntas med 6,22 % i 22 år, vilket ger ett slutvärde på 7 125 219 kr. Vinsten beskattas med 30 % och nettot blir 5 952 219 kr. Den summan sätts in i summeringen tillsammans med nettointäkten från försäljningen och det sista verksamhetsåret, som beskrivs nedan.

Försäljning av fastigheten sker på samma sätt som för enskilda näringsverksamheten som beskrevs i kapitel 5.3.1, och kommer därför inte att gå igenom i detalj här. Den privata delen består av tillgångar till ett värde av 4 674 000 kr, vilket ger ett netto efter skatt på 3 884 711 kr inklusive ingångsvärdet. Jordbruksdelen har ett beräknat marknadsvärde på 19 347 000 kr och efter beskattning finns det 14 858 393 kr kvar, inklusive ingångsvärdet. Sammanlagt är det 18 743 104 kr, där sedan skulder på 13 900 000 kr räknas bort. Av fastighetstillgångarna återstår då 4 843 104 kr som sedan sätts in i summeringen som beskrevs i ekvation 12.

Övriga tillgångar tillhör aktiebolaget och summan från försäljningen av dessa räknas samman med arbets- och kapitalinkomsten före lönekostnader, minskat med 161 147 kr för arrendekostnaderna. Summan blir 4 207 853 kr, varpå en marknadsmässig lön med tillhörande arbetsgivaravgifter dras av. Sedan beskattas aktiebolaget med bolagsskatt. På grund av att förenklingsregeln inte har utnyttjats fullt ut varje år finns det ett separat årligt utdelningsutrymme uppgående till 98 611 kr i penningvärdet för år 23. För varje år sparas den summan i respektive penningvärde samtidigt som det är möjligt att räkna upp värdet av utdelningsutrymmet med 3,49 % varje år. Slutsumman blir 3 102 512 kr år 23, inklusive förenklingsregeln för verksamhetsår 23. Den summan dras av från årets arbets- och kapitalinkomst och beskattas med 20 %. Efter skatt blir det 2 482 010 kr kvar till ägaren.

Resterande del av arbets- och kapitalinkomsten uppgår till 1 105 341 kr och klassas som tjänstebeskattad utdelning. Detta sammanläggs med lönen och sätts in i modellens del för tjänstebeskattning, där respektive avdrag beräknas för enbart lönen. Nettot blir 753 243 kr, som tillsammans med nettot från räntefördelningen och nettot från utdelningen blir 3 348 056 kr. I summeringen läggs alla summor ihop och ger ett slutresultat på 12 903 959 kr. I tabell 6 nedan sammanfattas några viktiga siffror.

Tabell 6. Sammanfattning av värden från blandad drift med aktiebolag och enskild firma.

Årligt överskott för förräntning	169 214 kr
Ökning av eget kapital från förräntning	5 952 519 kr
Ingångsvärde för privata delen	1 086 000 kr
Ingångsvärde för jordbruksdelen	2 723 000 kr
Ökning av eget kapital från försäljning	8 191 160 kr
Totalt eget kapital efter år 23	14 143 679 kr

I tabell 7 nedan sammanfattas resultaten från respektive driftsform. Arbets- och kapitalinkomst är den årliga vinst som företagets verksamhet gör innan beskattning och innan ägaren har fått sin lön. Den årliga tillväxten är arbets- och kapitalinkomsten efter beskattning och lön till ägaren. Totalt eget kapital efter år 23 är en summering av ökningarna av egna kapitalet från förräntning och försäljning.

Ökning av eget kapital genom försäljning är den vinst ägaren har gjort på tillgångarna vid avveckling av företaget. Värdena är beräknade efter att skulder och skatt har dragits av. Den genomsnittliga vinsten från förräntning är summan av det ökade kapitalet genom förräntning, utslaget på 23 år i nominellt värde för år 2018. Den genomsnittliga vinsten från försäljning är summan av det ökade kapitalet genom försäljning, utslaget på 23 år i nominellt värde för år 2018. Det egna kapitalet i beräkningarna utgår från det egna kapitalet vid början av tidsperioden; det vill säga 3 330 000 kr. Det totala kapitalet utgörs av de totala tillgångarna år 23; det vill säga 27 771 000 kr.

Räntabilitet på kort sikt är beräknat för ett verksamhetsår; det vill säga med enbart den årliga tillväxten som grund för ökning av kapitalet. På räntabilitetsmåttens på lång sikt är även värdena från försäljningen medräknade. Räntabilitet på eget kapital på kort sikt visar hur stor den årliga tillväxten är i relation till det egna kapitalet, beskrivet i ekvation 3 i kapitel 3. Räntabilitet på totalt kapital på kort sikt visar hur stor den årliga tillväxten är i relation till de totala tillgångarna i företaget, beskrivet i ekvation 2 i kapitel 3. Räntabilitet på totalt kapital på lång sikt summerar genomsnittlig vinst genom förräntning med genomsnittlig vinst från försäljning, och dividerar det med de totala tillgångarna.

Räntabilitet på eget kapital på lång sikt beräknas enligt ekvation 4 i kapitel 3, med ett slutvärde på det egna kapitalet år 23, ett ingångsvärde på det egna kapitalet år 0 och 23 antal år. Detta visar hur det egna kapitalet har förändrats årligen under hela tidsperioden, med avkastning från både förräntningen och försäljningen. Därmed påverkas detta mått starkt av värdeökningen på fastigheten som har varit 8,9 % i fallföretagets område.

Tabell 7. Sammanfattning av de empiriska resultaten efter år 23.

	Enskild firma	Aktiebolag	EF + AB
Arbets- och kapitalinkomst	619 000 kr	619 000 kr	619 000 kr
Årlig tillväxt för förräntning	156 173 kr	153 717 kr	169 214 kr
Ökning av eget kapital genom förräntning	5 493 769 kr	5 407 373 kr	5 952 519 kr
Genomsnittlig vinst genom förräntning	238 860 kr	235 103 kr	258 805 kr
Ökning av eget kapital genom försäljning	3 049 370 kr	962 386 kr	4 861 160 kr
Genomsnittlig vinst från försäljning	132 581 kr	41 843 kr	211 355 kr
Totalt eget kapital efter år 23	11 873 139 kr	9 699 760 kr	14 143 679 kr
Räntabilitet på eget kapital, kort sikt	4,69 %	4,62 %	5,08 %
Räntabilitet på totalt kapital, kort sikt	0,56 %	0,55 %	0,61 %
Räntabilitet på eget kapital, lång sikt	11,15 %	8,32 %	14,12 %
Räntabilitet på totalt kapital, lång sikt	1,34 %	1,00 %	1,69 %

6 Analys och diskussion

Resultaten från modellen följer den översiktliga modell som Ax et al. (2009) visar. En större investering görs år 1995 följt av årliga inbetalningar från verksamhetens resultat. Sedan säljs fastigheten år 2018, vilket ger en stor positiv inbetalning. Försäljningen av fastigheten görs på olika sätt för enskild näringsverksamhet och aktiebolag, med en stor fördel för enskilda näringsverksamheten där skulder och beskattning utgör 77 % av tillgångarna adderat med det sista verksamhetsåret. Samma siffra för aktiebolaget är 82 % om fastigheten säljs på vanligt sätt. Det går att minska beskattningen i både enskild firma och aktiebolag genom att sprida ut försäljningen över flera år. Då beskattas inte lika stor del med den högsta marginalskatten för tjänsteinkomster.

För aktiebolag kan försäljning ske genom exempelvis paketering som Herder & Wallenås (2008) undersökt, där ingen skatt på realiserad vinst kommer att utlösas. Dock kommer en latent skatteskuld att följa med den nya ägaren, vilket bör reducera köpeskillingen med motsvarande storlek. Det är svårt att svara på om reduktionen blir exakt lika stor. Dessutom tillkommer administrativa kostnader för att skapa ett bolag, flytta över fastigheten till det bolaget och sedan sälja bolaget. Med blandad drift kan ett utdelningsutrymme sparas varje år som förräntades och möjliggjorde att betydande vinster beskattas enligt 3:12-reglerna vid avvecklingen. Inför en avveckling kan det vara lönsamt att exempelvis öka lönesumman i företaget i några år för att spara utdelningsutrymme.

I räntabilitetsmått på lång sikt syns det en stor skillnad mellan aktiebolag och de två andra organisationsformerna. Försäljning av fastighet i aktiebolag beskattas hårt och därför är R_T och R_E på lång sikt mycket lägre. Räntabilitetsmått på kort sikt visar inte lika tydliga skillnader. Aktiebolag och enskild firma är likvärdiga medan den blandade driften är något bättre. Anledningen till att räntabilitet på eget kapital ligger mycket högre än räntabilitet på totalt kapital beror på att företaget har en liten mängd eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna. Det gör att ökade intäkter får en stor inverkan på det egna kapitalet men liten inverkan på det totala kapitalet.

Jordförvärvslagen i dagens utformning är hämmande för lantbrukens konkurrenskraft enligt Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15). Resultaten från simuleringarna i denna studie tyder på att det inte finns något som styrker detta påstående när det gäller de rent skattemässiga konsekvenserna. Organisatoriska fördelar och dylikt behandlas inte i denna studie. Fallföretaget får anses vara relativt normalt för medelstora lantbruk med en fast anställd. Resultaten pekar då på att det inte är några större skillnader mellan att driva företaget som enskild firma eller som aktiebolag, om enbart den löpande driften beaktas. Aktiebolaget ger ett netto på ca 153 700 kr varje år och enskilda firman ger ett netto på ca 156 200 kr varje år. I dessa värden är inte lönen medräknad, eftersom den beräknas gå till privata utgifter och skiljer sig inte åt mellan driftsformerna. Under hela tidsperioden skiljer det 86 000 kr, vilket i sammanhanget inte är någon stor skillnad.

Den största skillnaden fås när företaget drivs som både enskild firma och aktiebolag. Visserligen är inte administrativa kostnader för att driva två företag medräknade, men skillnaden varje år är 13 000 kr jämfört med enskilda firman och 15 500 kr jämfört med aktiebolaget. De administrativa merkostnaderna för att driva två företag istället för ett sänker resultatet med ett par tusen kronor, men den kostnaden är avdragsgill och påverkar därför inte slutresultatet lika mycket. Sjukpenning och pension har inte heller beaktats. Under hela tidsperioden blir skillnaden mellan de olika driftsformerna mycket tydligare på grund av förräntningen. Den blandade driften gav ett sammanlagt nettoöverskott från alla år på 5,8

miljoner. Det överstiger resultaten från enskilda firman och aktiebolaget med ungefär 460 000 kr respektive 550 000 kr. Små, årliga vinster ger betydande effekter i denna modell.

Förklaringen till en högre nettovinst i blandad drift beror på att det är möjligt att använda sig av lågbeskattade inkomstslag från både enskild firma och aktiebolag. Räntefördelningen ger avkastning på fastighetens värde samtidigt som det är möjligt att göra utdelning enligt 3:12-reglerna. Alstadsaeter et al. (2014) menar att just dessa regler är alltför förmånliga och missar lite av sitt syfte. Denna studie går inte djupare in i denna diskussion, utan konstaterar att reglerna ger ägare av små aktiebolag en viss skattelättnad som är fördelaktig att utnyttja till fullo. Den enskilda firman har lägre egenavgifter jämfört med aktiebolagets arbetsgivaravgifter, vilket borde ha gjort enskilda firman mer lönsam (Lundén, 2009). Men den lågbeskattade utdelningen i aktiebolaget väger upp för den fördelen och ger ett likvärdigt resultat som för enskilda firman.

Ett alternativ är att använda sig av Fama & Jensens (1985) teori kring hur aktiebolag och enskilda firmor förhåller sig till risk. Med deras resonemang bör aktiebolaget klara en högre risk och därmed en potentiellt högre avkastning jämfört med enskild näringsverksamhet. I modellen hade aktiebolaget kunnat få en nominell avkastning på 7-8 % istället för 6,2 %, vilket hade medfört en betydande skillnad på slutresultatet. Anledningen till att det inte tillämpades i modellen var för att göra alternativen så likvärdiga som möjligt. Det högre risktagandet gällande investeringar kan motiveras av en lägre personlig risk då ägarna inte är personligt ansvariga för aktiebolagets ekonomi, vilket är fallet med enskild näringsverksamhet. Skulle aktiebolaget gå i konkurs är ägarna och styrelsen inte personligt ansvariga, förutsatt att de inte har misskött företaget så pass mycket att det blir en rättslig fråga.

Meehan-Strub & Harris (2004) visar i sitt arbete att det finns skattefördelar för jordbruksföretag om de ombildar företaget till LLC (Limited Liability Corporation), vilket liknar svenska fåmansföretag. Resultatet i det här arbetet har enbart fokuserat på skattefördelar och där har resultatet visat att situationen ser likartad ut för både enskild näringsverksamhet och aktiebolag. Enskild näringsverksamhet verkar vara lite mer lönsamt men den stora fördelen erhålls om företags verksamhet drivs i aktiebolagsform och fastighetstillgångarna innehålls av en enskild firma. Det finns därför vissa skattefördelar av att driva det som enskild firma istället för att bilda ett aktiebolag. Det ska dock tilläggas att företag har olika förutsättningar och den organisationsform som är mest lönsam i det här fallet måste inte vara det för alla företag. Det är svårt att finna en generell lösning eller en gräns på exempelvis omsättningen som avgör om det är mest lönsamt med enskild näringsverksamhet eller aktiebolag (Forster & Moore, 1976).

Kauffman & Tauer (1986) menar att enskilda firmor ändå har lättare att överleva på grund av att dessa jordbruk ofta drivs som familjeföretag, där barnen hjälper till utan att kräva en marknadsmässig lön. Resultaten i denna studie visar inte om detta stämmer eller inte eftersom modellen utgår från en ägare som utför allt arbete. Författarnas slutsats att enskilda firmor lyckas bättre än andra organisationsformer är därför inte tillämpligt i det här fallet. Det är möjligt att det blir mer naturligt för barnen att hjälpa till när det är mindre enskilda firmor än stora aktiebolag, men det skulle kräva en mycket mer omfattande studie för att bekräfta slutsatsen.

Studien av Forster & Moore (1976) är över 40 år gammalt och är genomförd i en annan kontext, men det har ändå vissa likheter med denna uppsats. Författarna pekar på att det är

mest lönsamt att ombilda enskild näringsverksamhet till aktiebolag när det inte finns så många avdrag att göra i enskilda näringsverksamheten. I det här arbetet kan den slutsatsen delvis bekräftas. Räntefördelningen, som får anses vara ett slags avdrag, innebär en stor skillnad för den enskilda näringsverksamheten. Kombinerar räntefördelningen med utdelning enligt 3:12-reglerna erhålls den bästa organisationsstrukturen för detta företag.

Bröms (1974) pekar på att formella skattesatserna är viktiga för att uppnå ekonomisk tillväxt, genom att företag vågar ta ut sitt kapital för beskattning istället för att behålla det i företaget och göra slentrianmässiga investeringar för att reducera redovisat resultat. Det bidrar inte till rationalisering. Även Thoresen och Alstadsaeter (2008) menar att de formella skattesatserna är viktiga för företagare. Konkurrenskraftutredningen (SOU 2015:15) menar att Jordförvärvslagen är hämmande för jordbruksföretagen, vilket resultaten i modellen inte stöder. Att enbart driva företaget som aktiebolag under tidsperioden var det sämsta alternativet. Det bästa alternativet är möjligt även med dagens Jordförvärvslag.

En möjlig konsekvens av att låta aktiebolag förvärva mark är att markpriserna ökar. När räntefördelningen infördes gjorde det att markpriserna ökade eftersom jordbrukare fick tillbaka pengar för varje ytterligare krona som lades på förvärvet (Håkansson, 2002). Om aktiebolag ges möjlighet att förvärva jordbruksfastigheter och få avkastning på dessa investeringar är det mycket möjligt att företagen kan betala mer än om de drivs som enskilda firmor. En av de viktigaste aspekterna är att enskilda firmor måste skatta på hela årets resultat som om det skulle gå direkt till ägaren. I ett aktiebolag behöver resultatet enbart beskattas med 22 % och kan sedan användas fritt i verksamheten. Det går därför fortare att bygga upp kapital i aktiebolaget och aktiebolagen blir därmed mer köpstarka jämfört med enskilda firmorna, där kapitalet består av ägarens nettointäkter. Balansen mellan de olika organisationsformerna blir snedvriden. I modellen hade det årliga överskottet kunnat förräntas inom aktiebolaget för att sedan tas ut till beskattning i slutet av tidsperioden, men det hade gjort jämförelsen med enskild firma mer komplicerad.

För fortsatt forskning bör modellen utvecklas ytterligare för att ge ett mer exakt svar på frågan om vilken organisationsform som är mest lönsam för jordbruksföretag. Detta kan ske genom att ett optimeringsproblem ställs upp i anslutning till modellen. En skattemässigt optimal mängd utdelning kontra lön i aktiebolaget bör reducera beskattningsgraden något för den organisationsformen. Modellen kan ändras till att medge ett ökat risktagande från aktiebolagets sida vilket antagligen genererar en högre avkastning. Det skulle göra att aktiebolag som organisationsform blir mycket mer fördelaktig jämfört med enskild näringsverksamhet. För att bidra till mer kunskap inom området kan fler simuleringar genomföras för att se vilken organisationsform som gynnar flest företag.

7 Slutsatser

Resultaten visar att det är en viss skillnad mellan att driva jordbruksföretaget som enskild näringsverksamhet eller som aktiebolag. Aktiebolaget var ungefär lika lönsamt att driva jämfört med enskilda firman, men det mest lönsamma alternativet var att ha både en enskild firma och ett aktiebolag. Aktiebolaget arrenderar fastighetstillgångarna av enskilda firman, vilket gör att enskilda firman kan räntefördela intäkterna som fås från arrendet till en relativt låg skattesats. Dessutom kan ägaren använda sig av de förmånliga 3:12-reglerna för utdelning i aktiebolaget, där det är en låg skattesats. En intressant aspekt är att försäljningar av fastigheter i aktiebolag är kraftigt beskattade. Vinsterna beskattas till stor del som tjänstebeskattning.

Frågeställningen i denna studie avser huruvida Jordförvärvslagen hämmar utvecklingen av jordbruksföretag genom att inte tillåta aktiebolag att förvärva mark. På så vis begränsas företagen till att endast bedriva sin verksamhet i form av enskild näringsverksamhet, eller i form av både enskild näringsverksamhet och aktiebolag. Resultaten pekar på att det här företaget inte skulle gynnas av en mer liberal Jordförvärvslag genom att aktiebolagsformen blir tillgänglig, och att det ekonomiskt mest lönsamma alternativet är möjligt att genomföra även med dagens lagar.

Det är också viktigt att poängtera att detta resultat avser en fallstudie och att slutsatserna inte nödvändigtvis gäller för andra företag. Det är troligt att större företag genererar större ekonomiska resultat som gör skillnaden mellan organisationsformerna mer tydlig, samtidigt som mindre företag gör skillnaden mindre tydlig. En generell lösning som är applicerbar på många företag är svår att komma fram till. Med aktiebolaget går det att göra ändringar i modellen för att öka lönsamheten ytterligare, genom att exempelvis höja kalkylräntan på det investerade kapitalet eller att optimera mängden lön jämfört med utdelning.

Referenser

Böcker och tidskrifter

- Alstadsaeter et al. (2014). Gynnar 3:12-reglerna värdeskapande eller skatteplanering? *Ekonomisk Debatt*, vol. 42 (7).
- Ax, C. et al. (2009). *Den nya ekonomistyrningen*. Upplaga 4:4. Författarna och Liber AB, Malmö.
- Bakka, J. F. et al. (2006). *Organisationsteori: struktur - kultur - processer*. Liber AB, Malmö.
- Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 2:1. Liber AB, Stockholm.
- Bromée, H. (2018). *Fysiska personer prövning om jordförvärvstillstånd*. Sveriges lantbruksuniversitet. Examensarbete i skogshushållning.
- Bröms, J. (1974). Räntabilitet, skatter och förräntningsanspråk. *Ekonomiska utredningsrapporter*.
- Carroll, R. et al. (2001). Personal Income Taxes and the Growth of Small Firms. *Tax Policy and the Economy*, vol. 15.
- Edmondson, A. C. & McManus, S. E. (2007). Methodological Fit in Management Field Research. *The Academy of Management Review*, vol. 32 (4).
- Eskehed, F. (2018). *Jordförvärvslagen - Uppfylls syftet vid Jordbruksverkets och länsstyrelsens prövning?* Högskolan i Gävle. Lantmätarprogrammet ekonomi/juridik.
- Fama, E. F. & Jensen, M. C. (1985). Organizational forms and investment decisions. *Journal of Financial Economics* 14.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, vol. 12 (2).
- Graneheim, U. H. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, vol. 24.
- Herder, E. & Wallenås, D. (2008). *Försäljning av fastighet direkt eller via aktiebolag - en jämförelse av ekonomiska konsekvenser*. Lunds Tekniska Högskola. Examensarbete för lantmäteriprogrammet.
- Håkansson, S. (2002). *Räntefördelningen och dess påverkan på skogsbruket*. Diss. Växjö: Växjö universitet.
- Jordförvärvsutredningen (2001). *Ägande och struktur inom jord och skog*. SOU 2001:38. Stockholm: Jordbruksdepartementet.

Kauffman, J. B. & Tauer, L. W. (1986). Successful Dairy Farm Management Strategies Identified by Stochastic Dominance Analyses of Farm Records. *Northeastern Journal of Agricultural and Resource Economics*, vol. 15 (2).

Konkurrenskraftutredningen (2015). *Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring*. SOU 2015:15. Stockholm: Näringsdepartementet.

Lagerkvist, C-J. & Andersson, H. (1996). Taxes, inflation and financing - the rate of return to capital for the agricultural firm. *European Review of Agricultural Economics* 23.

Leander, E. (2007). *Jordförvärvslagens tillämpning - påverkan på skogsbruksfastigheter och effekter för glesbygden*. Lunds Tekniska Högskola. Examensarbete för civilingenjörsutbildning i Lantmäteri.

Lundén, B. (2009). *Enskild firma - Skatt, deklaration, ekonomi, juridik*. Uppl. 17. Björn Lundén Information AB, Näsvisen.

Persson, I. & Nilsson, S-Å. (1999). *Investeringsbedömning*. Liber AB, Malmö.

SFS 1979:230. *Jordförvärvslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1999:1229. *Inkomstskattelag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1999:291. *Lag om avgift till registrerat trossamfund*. Stockholm: Finansdepartementet.

SFS 2005:522. *Jordförvärvsförordning*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Internet

Folksam, u.å. *Kapitalförsäkring traditionell*.

<https://www.folksam.se/pensionssparande/privat-pensionssparande/kapitalforsakring-traditionell> Tillgänglig 2018-12-05.

Jordbruksverket (2018-08-31). *Priser på jordbruksmark 2017*.

<http://www.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik,%20fakta/Priser%20och%20prisindex/JO38/JO38SM1801/JO38SM1801.pdf> Tillgänglig 2018-10-16.

KPA Pension, u.å. *Traditionell pensionsförsäkring*.

<https://www.kpa.se/privatperson/kund-hos-oss/tjanstepension/traditionell-pensionsforsakring/> Tillgänglig 2018-12-05.

Nobelstiftelsen (2018). *Årsredovisning 2017*.

https://www.nobelprize.org/uploads/2018/07/annual_report_17_sv.pdf Tillgänglig 2018-12-05.

Statistiska centralbyrån (2017-12-15). *Kommunalskatterna 2018*.

<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/offentlig-ekonomi/finansier-for-den-kommunala-sektorn/kommunalskatterna/pong/statistiknyhet/kommunalskatterna-2018/> Tillgänglig 2018-12-21

Statistiska centralbyrån (2018-01-12), a. *Inflation i Sverige 1831-2017*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/inflation-i-sverige/> Tillgänglig 2019-01-02.

Statistiska centralbyrån (2018-06-04), b. *Fastighetsprisstatistik 2017*.
https://www.scb.se/contentassets/3f8157a4009144eab98acd2ed92437ca/bo0501_2017a01_sm_bo41sml801.pdf Tillgänglig 2019-01-03.

Statistiska centralbyrån, u.å. *Lönesök för Västodlare och djuruppfödare, blandad drift*.
<http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/lonelok/Search/?lon=v%C3%A4stodling>
Tillgänglig 2018-09-20.

Skandia, u.å. *Traditionell förvaltning*.
<https://www.skandia.se/spara/traditionell-forvaltning/skandia-i-siffror/> Tillgänglig 2018-12-05.

Skatteverket, u.å., a. *Grundavdrag*.
<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/skattetabeller/grundavdrag.4.6d02084411db6e252fe80009078.html> Tillgänglig 2018-10-08.

Skatteverket, u.å., b. *Inkomst av näringsverksamhet*.
<https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/startaochdrivaforetag/enskildnaringssamhet/inkomstavnaringssamhet.4.361dc8c15312eff6fd2b612.html> Tillgänglig 2018-09-14.

Skatteverket, u.å., c. *Negativ räntefördelning*.
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2018.10/331575.html> Tillgänglig 2018-09-11.

Skatteverket, u.å., d. *Periodiseringsfond: Beräkna schablonintäkten*.
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2018.11/329554.html> Tillgänglig 2018-10-01.

Skatteverket, u.å., e. *Positiv räntefördelning*.
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2018.10/331573.html> Tillgänglig 2018-09-11.

Skatteverket, u.å., f. *Regler för fåmansföretag - en översikt*.
<https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/startaochdrivaforetag/aktiebolag/famansforetag/reglerforfamansforetagenoversikt.4.41f1c61d16193087d7f4d82.html> Tillgänglig 2018-09-18.

Skatteverket, u.å., g. *Räkna ut ditt omkostnadsbelopp*.
<https://skatteverket.se/privat/skatter/vardepapper/deklareraaktierochovrigavardepapper/omkostnadsbelopp.4.12815e4f14a62bc048fa7bc.html> Tillgänglig 2018-10-31.

Skatteverket, u.å., h. *Skogsavdrag och skogskonto*.
<https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/startaochdrivaforetag/enskildnaringssamhet>

[ksamhet/jordochskogsbruksfastighet/skogsavdragochskogskonto.4.361dc8c15312eff6fd3761d.html](https://www.skatteverket.se/jordochskogsbruksfastighet/skogsavdragochskogskonto.4.361dc8c15312eff6fd3761d.html) Tillgänglig 2018-11-20.

Skatteverket, u.å., i. *Taxeringsvärde*.

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2018.12/3438.html> Tillgänglig 2018-11-27.

Svensk Mäklarstatistik, u.å. *Bostadspriser i riket*.

<https://www.maklarstatistik.se/omrade/rikt/#/villor/arshistorik> Tillgänglig 2018-12-03.

Riksgälden, u.å. *Statslåneräntan (slr)*.

<https://www.riksdagen.se/sv/omriksdagen/statsskulden/statslanerantan/?year=2017>
Tillgänglig 2018-11-29.

Verksamt (2018-06-13). *Egenavgifter*. <https://www.verksamt.se/driva/skatter-och-avgifter/enskild-naringsverksamhet/preliminar-skatt-och-egenavgifter> Tillgänglig 2018-10-21.

Opublicerat material

Davidsson, P. (1997). *On the quantitative approach to research*. 2:a upplagan. Opublicerat material. Jönköping International Business School.

Forster, D. L. & Moore J. E. (1976). Corporation, sole proprietorship, or partnership? Income tax comparisons for Ohio farm situations. No. 535, A.E. - Ohio State Univ. Dept. of Agricultural Economics and Rural Sociology, USA.

Meehan-Strub, M. & Harris, P. E. (2004). Limited Liability Company: A Farm Business Arrangement Alternative. *Staff Paper no. 473*, University of Wisconsin-Madison, Department of Agricultural and Applied Economics.

Thoresen, T. O. & Alstadsaeter, A. (2008) : Shifts in organizational form under a dual income tax system, *CESifo working paper*, No. 2273, Center for Economic Studies and Ifo Institute (CESifo), München, Tyskland.

Jordbruksföretag efter län och storleksklass. År 1981-2000, 2003-2013 efter Region, Storleksklass och År			
	1981	2016	
00 Riket	enskild per	95023	..
	enkelt bolag	16138	..
	dödsbo	2729	..
	aktiebolag	421	3838
	enskild firm	..	57685
	övriga	825	1414
Region: 03 Uppsala län: Fr o m 2007-01-01 utökas Uppsala län med Heby kommun. Observera att länssiffrorna inte är jämförbara med länssiffrorna bakåt i tiden.			
Företagsform: Enskild person: Från år 2000 ändras namnet - enskild person - till - enskild firma			
Företagsform: Enkelt bolag: Från år 2000 ingår enkelt bolag och dödsbo i övriga			
Företagsform: Dödsbo: Från år 2000 ingår enkelt bolag och dödsbo i övriga			
Företagsform: Enskild firma: Från år 2000 ändras namnet - enskild person - till - enskild firma			
Företagsform: Övriga: Från år 2000 ingår enkelt bolag och dödsbo i övriga			
2010 ändrades definitionen av jordbruksföretag vilket i allmänhet medförde att det blev fler företag.			
Källa:	Jordbruksverket		
Kontaktperson:			
Anders Grönvall			
Tel: 036-15 57 91			
E-mail: statistik@jordbruksverket.se			

Bilaga 2: Statistik över jordbrukarnas åldersfördelning

Jordbruksföretagare i riket och per län efter ålder. År 1996-2016							
Region	Ålder	2016					
00 Riket	-24 år	286					
00 Riket	25-34 år	2589					
00 Riket	35-44 år	6770					
00 Riket	45-49 år	5566					
00 Riket	50-54 år	7403					
00 Riket	55-59 år	7982					
00 Riket	60-64 år	7974					
00 Riket	65+ år	19115					
00 Riket	uppgift sak						
Ca 47 % är 60 år eller äldre							

[illegible]

Flera år						Försäljning				Summering, netto			
		113698,8	Enskild firma	Aktiebolag	EF+AB								
		Överskott	Överskott	Överskott	Överskott								
Överskott år 1	1,062*23	3,988999	118701	473498	116834	466052	128 613	513037	Jordbruksfastighetens värde 2018	19347000	Baserat på taxeringsvärde	Aktiebolag	
Överskott år 2	1,062*22	3,756119	120125,35	451205	118236,244	444109	130 156	488882	Nominell årlig värdeökning	8,9%		Överskott från alla år	54073,7
Överskott år 3	1,062*21	3,536835	121566,86	429967	119655,0789	423200	131 718	465865	Fastighetens ingångsvärde 1995	2722528		Försäljning	42023E
Överskott år 4	1,062*20	3,330354	123025,66	405719	121090,9398	403276	133 299	443932	Vinst från jordbruksfastighet	16624477		Summa:	9 699 760 k
Överskott år 5	1,062*19	3,135926	124501,97	390429	122544,0311	384289	134 898	423031	Privatdel av fastighet 2018	4674008			
Överskott år 6	1,062*18	2,952849	125995,99	372047	124014,5595	366196	136 517	403114	Privatdelens ingångsvärde 1995	10869324			
Överskott år 7	1,062*17	2,780461	127507,94	354531	125502,7342	348955	138 155	384135	Vinst från privatdel	3587676		Enskild firma	
Överskott år 8	1,062*16	2,618136	129038,04	337839	127008,767	332526	139 813	368050	Försäljning av övr. tillgångar	2750000		Överskott från alla år	54937E
Överskott år 9	1,062*15	2,465289	130586,5	321933	128532,8722	318871	141 491	348816	Årets resultat	619000		Försäljning och tillgångar	63793,7
Överskott år 10	1,062*14	2,321364	132153,53	306776	130075,2667	301952	143 189	332293	Total vinst	23581148		Summa:	11 873 139 k
Överskott år 11	1,062*13	2,185347	133739,38	292333	131636,1699	287736	144 907	316744	Aktiebolag				
Överskott år 12	1,062*12	2,058231	135344,25	278570	133215,8039	274189	146 646	301831	Vinst från privatdel av fastighet	3587676			
Överskott år 13	1,062*11	1,938071	136968,38	265451	134814,3996	261280	148 406	287621	Summa skatt från privatdel	789289			
Överskott år 14	1,062*10	1,824926	138612	25257	136432,1663	248979	150 187	274079	Netto privatdel	3884711	inkl. ingångsvärde	Enskild firma + Aktiebolag	
Överskott år 15	1,062*9	1,718386	140275,34	241047	138069,3523	237256	151 989	261175	Utdelningsutrymme	169125		Överskott från alla år	59525,1
Överskott år 16	1,062*8	1,618066	141958,65	229698	139726,1845	226086	153 813	248879	Skattesats	20%		Försäljning fastighet	48431E
Överskott år 17	1,062*7	1,523602	143662,15	218884	141402,8987	215442	155 658	237162	Skatt, utdelningsutrymme	33825		Sista året	33480E
Överskott år 18	1,062*6	1,434654	145386,1	208579	143099,7335	205299	157 526	225996	Netto, utdelningsutrymme	135300		Summa:	14 143 679 k
Överskott år 19	1,062*5	1,350898	147130,73	198759	144816,9303	195633	159 417	215356	Bruttolön	279600			
Överskott år 20	1,062*4	1,272032	148986,3	189401	146654,7335	186422	161 330	205217	Arbetsgivaravgifter	87850			
Överskott år 21	1,062*3	1,19777	150683,05	180484	148313,9397	177645	163 766	195555	Kvarvarande vinst	18370573			
Överskott år 22	1,062*2	1,127844	152491,25	171986	150093,151	169282	165 225	186948					
Överskott år 23	Sista året beräknas i försäljningen								100 inkomstbasbelopp	6250000	Beskattas som tjänst		
Totalt överskott:		6576092		6472675		7125219			Summa för tjänstebeskattning	6529600	inkl. lön		
Reala insättningar		Enskild firma	Aktiebolag	EF+AB					Netto efter tjänstebeskattning	2965446			
Vinst		2968350,41	2921670	3216218,151					Vinst som övertiger 100 IBB	12120573			
Skatt		3607741	3551005	3909001					Skattesats	30%			
Totalt nettoöverskott:		1082322	1065302	1172700					Netto	8484401			
		5493769	5401373	5952519					Skulder 2018	13900000			
									Jordbruksfastighetens ingångsvärde	7727528			
									Skatt och skulder i procent	82%			
									Total behållning med aktiebolag	4 292 386 kr			
									Enskild firma				
									Vinst från jordbruksfastighet	16624472			
									Underlag för kapitalbeskattning	14962025	90 % av vinsten		
									Skattesats	30%			
									Summa skatt	4488607			
									Netto jordbruksfastighet	14858393	inkl. ingångsvärde		
									Vinst från privatdel av fastighet	3587676			
									Skattesats	22%			
									Summa skatt	789289			
									Netto privatdel	3884711	inkl. ingångsvärde		
									Totalt netto, fastighetsförsäljning	18743104			
									Skulder 2018	13900000			
									Netto efter skulder	4843104			
									Försäljning av övr. tillgångar	3750000			
									Årets bruttoreultat	619000			
									Bruttovinst i enskild firma	4369000			
									Skatt på årets resultat	2832734			
									Nettovinst	1562666			
									Totalt skatt sista året	8110630			
									Skatt och skulder i procent	77%			
									Total behållning med ensk. firma	6 379 370 kr	inklusive ingångsvärde för fastigheter		
				</									

Bilaga 4: Sjukpenning och grundavdrag

En viktig sak att ha i åtanke är att inkomstskatt av tjänst och näringsverksamhet ligger till grund för sjukpenning och allmän pension, till skillnad från inkomst av kapital. Att enbart ta ut pengar ur ett aktiebolag i form av utdelning kan verka lockande med tanke på den lägre skattesatsen, men det kan skapa problem längre fram i tiden. Inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp per år ligger till grund för pension, medan alla inkomster över det taket inte ökar den allmänna pensionen. 8,07 inkomstbasbelopp motsvarar 42 031 kr/mån år 2018. Inkomster som ligger till grund för sjukpenning från Försäkringskassan är maximalt 364 000 kr/år, det vill säga 30 333 kr/mån. Inkomster över den gränsen ökar inte ersättningen vid sjukdom.

Inkomst av tjänst och aktiv näringsverksamhet medger ett grundavdrag på den beskattningsbara inkomsten som varierar mellan 13 400 kr och 35 100 kr för inkomstår 2018. För personer över 65 år är grundavdraget ännu högre. Avdraget är en möjlighet för Skatteverket att jämna ut inkomstskillnader genom att ge höga avdrag för låginkomsttagare och lägre avdrag för höginkomsttagare. Det högsta avdraget, 35 100 kr, fås på årsinkomster mellan 123 800 kr och 141 800 kr, vilket motsvarar en månadslön mellan 10 317 kr och 11 817 kr.

Grundavdraget på årslöner under 141 900 kr börjar vid 19 300 kr, vilket innebär att årslöner under 19 300 kr är befriade från inkomstskatt. För inkomster mellan 19 300 kr och 45 300 kr är avdraget konstant vid en nivå på 19 300 kr, men sedan ökar avdraget med 100 kr för varje femhundra kronor som inkomsten ökar med. Följande förhållande beskriver gränserna:

$$19\,300 + 500x \Rightarrow 19\,300 + 100x$$

Under villkoren:

$$\begin{aligned} 0 &\leq x \leq 141\,800 \\ x &\leq 35\,100 \end{aligned}$$

Grundavdraget på årslöner över 141 900 kr är 35 000 kr, minus 100 kr för varje extra tusen kronor som intjänas fram till årsinkomster på 357 900 kr då avdraget är som lägst vid 13 400 kr. Sedan är avdraget konstant oavsett hur mycket inkomsterna ökar. Det kan beskrivas med hjälp av följande förhållande:

$$141\,900 + 1000x \Rightarrow 35\,000 - 100x$$

Under villkoren:

$$\begin{aligned} 141\,900 &\leq x \leq 357\,900 \\ x &\leq 35\,000 \end{aligned}$$

X är antal tusenlappar som överskrider 141 900, vilket implikerar storleken på grundavdraget i högerled.